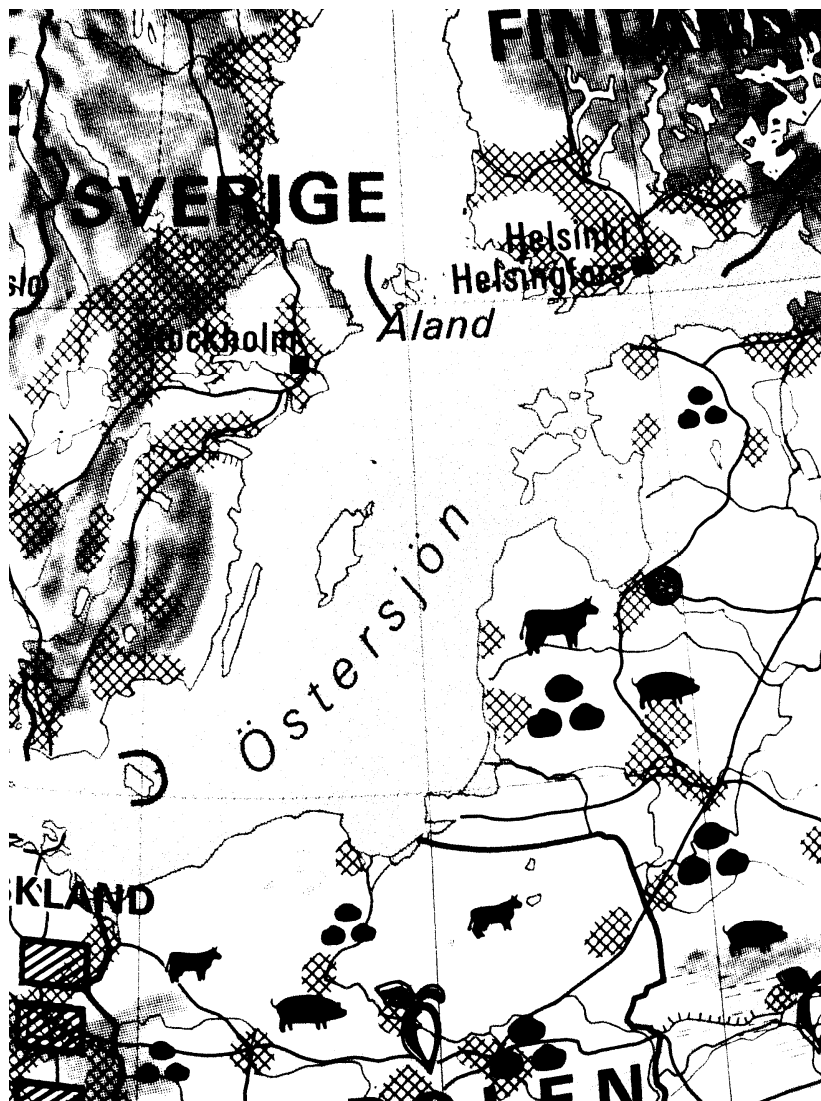

DEN NYA KARTAN - POLEN

Nyttjandet av strukturfondsmedel i Polen 2004-2013

Utgiven av Sida Östersjöenheten, september 2007
Författare: Iwona Preis, Preis Consulting AB,
Redigering: Catharina Hansson, Idé & Kommunikation, samt Anna Lidgren, Sida Östersjöenheten
Tryckt av: Snabba Tryck, Visby 2007
Denna publikation kan laddas hem/beställas från sida.se/ostersjoenheten

Denna rapport är en komprimerad version av en studie och sammanställning som Iwona Preis, Preis Consulting AB, har gjort på uppdrag av Sida Östersjöenheten under våren 2007

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	4
2. PROGRAMPERIODEN 2004-2006.....	5
2.1 Programstrukturen 2004-2006	5
2.2 Sektorprogram	6
2.2.1 Sektorprogram Konkurrenskraftiga företag - SPO WKP.....	6
2.2.2 Operativt sektorprogram Utveckling av mänskliga resurser - SPO RZL.....	7
2.2.3 Operativt sektorprogram Landsbygden - SPO ROL	8
2.2.4 Operativt sektorprogram för fiske och fiskerinäringen - SPO Fisk / Ryby.....	9
2.2.5 Operativt sektorprogram Transport - SPO Transport	9
2.2.6 Integrerat operativt sektorprogram för regional utveckling - ZPORR.....	11
2.2.7 Programmet EQUAL	11
2.2.8 EEA Finacial Mechanism and the Norwegian Financial Mechanism	12
2.3 Best practise – bra exempel på tillämpning	13
3. PROGRAMPERIODEN 2007-2013.....	14
3.1 Planering av strukturfondsstödet 2007-2013	15
3.1.1 Prioriteringar, EU-finansiering samt fonder som finansierar de Operativa programmen	15
3.1.2 Ansvar för genomförande av EU programmen i Polen - beslutsnivåer.....	15
3.2 Best practises – exempel på tillämpning.....	16
3.3 Operativt Program Infrastruktur och Miljöskydd.....	17
3.4 Operativt Program Humankapital 2007-2013.....	18
3.5 Operativt Program Innovativ Ekonomi	20
3.6 Operativt Program Europeiskt Territoriellt Samarbete	21
3.6.1 Norra dimensionen (Östersjön).....	21
3.7 Landsbygdsprogrammet PROW 2007-2013.....	22
3.8 Fiskefonden.....	24
3.9 Long Life Learning – LEONARDO DA VINCI.....	26
3.10 Youth in Action 2007-2013 - Ung och aktiv i Europa	27
4. CASE exempel POMMERN (Pomorskie Voivodeship)	28
4.1 PROGRAMPERIODEN 2004-2006.....	28
4.2 PROGRAMPERIODEN 2007-2013.....	31
4.3 POMMERNS PROJEKTFÖRSLAG till regeringen för 2007-2013	35
4.4 Internationellt samarbete 2007-2013	35

1. INLEDNING

Sida Östersjöenheten har som uppdrag att arbeta med "Samarbete i Östersjöregionen" och framförallt underlätta för svenska aktörer att delta och utveckla aktiviteter med parter runt Östersjön.

När vi startade vår verksamhet för drygt två år sedan så var verkligheten den att de länder som vi arbetar speciellt med, Estland, Lettland, Litauen och Polen var relativt nya som EU medlemmar och att Sverige drygt ett år tidigare avslutat direkt utvecklingshjälp till dessa länder.

Med rubriken "Den Nya Kartan" kommer Östersjöenheten att ge ut en rapportserie som tar upp den verklighet som idag finns i Östersjöregionen. Denna verklighet består bland annat av att de länder som blev EU medlemmar 2004 idag har fullt utvecklade EU-fondsprogram under perioden 2007-2013. Den består också av att det svenska intresset av att fortsätta gamla vänortsförbindelser i vissa stycken har minskat.

I denna rapport ges exempel på vad som genomförts under första EU-fondsperioden 2004-2007 i Polen. Vidare så beskrivs och ges exempel på vad den nu inledda perioden 2007-2013 ger polska samhället för möjligheter att nyttja EU-programfinansiering för sin egen utveckling.

Rapporten gör inte anspråk på att vara en heltäckande redovisning av alla EU-finansieringsmöjligheter. Vårt mål med rapporten är i första hand att väcka intresse hos svenska offentliga aktörer och enskilda organisationer för att nära grannland har stora och omfattande EU-programaktiviteter som skall genomföras och att de i många fall letar intresserade partners som kan bidra med kunskap och erfarenhet. Många av programmen och aktiviteterna som kommer att ske har också ett gemensamt intresse. Vi bor och verkar i samma region och till exempel miljö-, sociala- och humankapitalfrågor påverkar oss ömsesidigt.

Thomas Johansson
Enhetschef Östersjöenheten

2. PROGRAMPERIODEN 2004-2006

2.1 Programstrukturen 2004-2006

Under 2003 tog den polska regeringen fram en *Nationell Utvecklingsplan* för 2004-2006. Denna plan utgjorde sedan grunden till framtagandet av *operativa planer*, också framtagna på nationell nivå under 2003. De operativa planerna var en del av dokumentet *Community Support Framework (PWW/CSF)* som beskriver inriktningen och omfattningen av det ekonomiska stöd som Polen skulle få från strukturfonderna för att utveckla landet efter EU inträdet. Det övergripande ansvaret för hela den polska EU politiken ligger sedan oktober 2005 hos ett särskilt departement skapat för ändamålet, *Ministeriet för Regional utveckling* (på polska förkortat till MRR).

Polen har under programperioden 2004-2006 använt medel från fyra strukturfonder; *Europeiska Socialfonden (EFS)*, *Landsbygdsfonden (EAGGF)*, *Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERDF)* samt *Fiskefonden (FIFG)*. Utöver dessa fonder har Polen fått medel från *Sammanhållningsfonden* (2000-2006: 5,6 Mdr Euro - transport och miljöinfrastruktur) samt från följande EU Initiativ:

- *INTERREG III* - för att underlätta arbetet med transregionalt, interregionalt och internationellt samarbete
- *EQUAL* - för att hjälpa till att bekämpa diskriminering och ojämlikhet på arbetsmarknaden och arbete för social och arbetsmarknadsintegration av invandrare
- *URBAN* - genom projekt, med syfte att utveckla infrastrukturen i städer med över 100 000 invånare
- *LEADER +* - för att bidra till utvecklingen av moderna utvecklingsstrategier på landsbygden

Den polska regeringen har fastställt fyra huvudprioriteringar för användning av strukturfondsmedel; Näringslivsutveckling och ökat antal arbetstillfällen inom näringslivet (ERDF), Utveckling av mänskliga resurser (ESF), Ökad nivå av infrastrukturinvesteringar kopplade till utveckling av näringsliv och ökad livskvalitet (ERDF) samt Förbättring av villkor för utveckling av regioner och landsbygd. Stödet delades sedan in i fem sektoriella operativa program (förkortas på polska till SPO) finansierade från var sin strukturfond (eller enfondsprogram)

- Ökad konkurrenskraft av företag (SPO WKP)
- Utveckling av mänskliga resurser (SPO RZL)
- Modernisering och omstrukturering av livsmedelssektorn och utveckling av landsbygden (SPO ROL)
- Fiske och fiskenäringen (SPO Ryby)
- Transportinfrastruktur och havsnäringen (SPO Transport)

Det fanns också möjligheter att söka EU-bidrag från ett separat infrastrukturprogram *Integrerat Operativt Program för Regional Utveckling (ZPORR)* delfinansierat från fonderna EFS och ERDF. Programmet styrs centralt från nationell nivå, men har decentraliserats och genomförts i varje län via länsmyndigheten *Office of the Marshal*, där regionala aktörer kunnat lämna sina ansökningar. Den ansvariga myndigheten för det integrerade programmet är också Ministeriet för Regional Utveckling i Warszawa, *Departementet (avdelning) för samordning av regionala program*. Departementet ansvarar även för det nya operativa programmet *Utveckling av Östra Polen 2007-2013*. Medel till support-verksamhet, som till hemsidor på nationell, regional och lokal nivå, informations-kampanjer, införande av administrativa rutiner, olika publikationer, är samlade i ett *Operativt Program för Teknisk Assistans* som kan användas av alla aktörer ansvariga för förvaltning och införande av strukturfonder i Polen.

2.2 SEKTORPROGRAM

2.2.1 Sektorprogram Konkurrenskraftiga företag - SPO WKP

Programmet innefattar prioriteringar för utveckling av entreprenörskap och innovationskraft, med särskild inriktning på SME (Small and Medium Enterprises). Det vänder sig till både SME och till institutioner som på olika sätt arbetar med stöd till företagare. En stark institutionell omgivning som står till företagens förfogande anses vara den viktigaste åtgärden för att öka konkurrenskraften. En ekonomi baserad på innovativa företag är den andra viktiga faktorn. Den tredje är direkt stöd till företag. Det finns flera organisationer som fungerar som stöd till företagsutveckling: *PARP (Polish Agency for Enterprise Development)*, *ARP S.A (en statlig Industrial Development Agency)*, *Regional Development Agencies, RDA* samt *Euro Info Centers - EIC*

Det strategiska målet har varit att förbättra de polska företagens konkurrenskraft på den europeiska marknaden. Programmet är nära kopplat till *SPO Utveckling av mänskliga resurser*, som i sin tur stödjer anställdas yrkesmässiga utveckling. Det är även kopplat till andra nationella program för näringslivsutveckling, finansierade från polsk budget. Programmet kallas även "*EU för företagsamma: programmet konkurrenskraft*" och är en av de viktigaste delarna av den Nationella Utvecklingsplanen 2004-2006. Programmet finansieras från såväl europeiska som nationella offentliga och privata medel; EU budget från ERDF: 1 251,0 milj. Euro, nationell medfinansiering 460 milj. Euro och privata medel 1 147,0 milj. Euro. Programmedlen är tecknade till nästan 100 %. Statistiken från Ministeriet för Regional Utveckling uppger en mer exakt siffra på 84,5 %. Utbetalade medel utgör 24,5 % totalt av hela programmet. Utbetalningar till godkända projekt kan dock pågå till slutet på 2008. Värdet av alla ansökningar uppgick i november 2006 till 261 % av tillgängliga medel. För införande av programmet i Polen ansvarar Ministeriet för Regional Utveckling MRR. Det ansvariga departementet heter *Departementet för styrning av programmet konkurrenskraftiga företag*. De arbetar med effektiv styrning av programmet, kontroll, bedömningar samt förberedelser inför programmet *Innovativ ekonomi 2007-2013*.

Under perioden 2007-2017 kommer det i varje län att finnas ett nationellt *Operativt Program Innovativ Ekonomi* som innehåller utveckling av näringslivet på nationell och internationell nivå. Programmet anses inte vara en fortsättning på det mycket populära SPO WKP. En fortsättning kommer snarare att finnas på regional nivå i varje län, som tar fram egna *Operativa Program*, styrda av Office of the Marshal i respektive Voivodeship (län).

2.2.2 Operativt sektorprogram Utveckling av mänskliga resurser - SPO RZL

Under programperioden gick strukturfondsstödet till utveckling av mänskliga resurser framför allt till *Sektorprogrammet Utveckling av mänskliga resurser SPO RZL, Integrerade Operativa programmet för regional utveckling, ZPORR* samt *Gemenskapsinitiativet EQUAL*.

För införande av programmet i Polen och kontinuerliga utvärderingar ansvarar Ministeriet för Regional Utveckling, Departementet för styrning av EFS vid *MRR*. Departementet ansvarar för alla ESF medel i Polen, inklusive *SPO Utveckling av mänskliga resurser 2004-2006* och *EQUAL* samt *Operativt Program Humankapital 2007-2013*. Övriga förvaltningsinstitutioner finns i tabellen på nästa sida.

Budgeten för SPO RZL är 2,04337 milj. Euro och värdet av godkända projekt utgör 92 % och värdet av utbetalningarna på 34 %. Per december 2006 låg värdet av ansökningarna på 18,3 %. Hela SPO RZL medfinansieras av EFS fonden. EFS fonden finansierar också några prioriteringar inom det *Integrerade Operativa Programmet för Regional Utveckling (ZPORR)*. Programmet består av 75 % medfinansiering från EFS och 25 % nationella offentliga medel. De offentliga medlen kommer från statens budget, statliga fonder som *Arbetsfonden* och *Handikappfonden*, samt regionala myndigheter. Påbörjade projekt kan genomföras till juni 2008. År 2007 börjar ett nytt program, *Operativt Program Humankapital OP KL* som kommer att gälla till 2013.

En särskild del av programmet SPO RZL riktas till bland annat NGO som måste bidra med 1 % medfinansiering i sina projekt och är ej kontanta medel, i form av eget arbete, lokaler med mera. Ett fåtal NGO har sina motsvarande organisationer i Sverige, som t.ex. Caritas Polska i Warszawa, Emaus i Lublin, Business & Professional Women (BPW) i Poznan. Dessa organisationer kan vara en kanal för svenska aktörer inom kommande strukturfondsprogrammet i Polen. Andra organisationer som till exempel Kvinnocentrum i Warszawa har tidigare besökts av svenska aktörer och deklarerat intresse att samarbeta med Resurscentra.

Mer information finns på: www.centrumkobiet.edu.pl

Exempel på projekt genomförda av frivilliga organisationer finns på engelska på portalen <http://english.ngo.pl/>
Svenska organisationer kan också registrera sig på portalen och meddela intresse att hitta projektpartners.

2.2.3 Operativt sektorprogram Landsbygden - SPO ROL

Det fullständiga namnet är *Operativt sektorprogram omstrukturering och modernisering av livsmedelssektorn och utveckling av landsbygden*. Programmet sikar på utveckling av den polska landsbygden, inklusive åtgärder som berör livsmedelsproduktionen och utveckling av sociala villkor för lantbrukare.

Det viktigaste strategiska målet i den polska Nationella Planen har varit att förbättra landsbygdens konkurrenskraft när det gäller livsmedelsproduktion. Dessutom behövdes omfattande medel för utveckling av den mycket, i förhållande till övriga EU länder, eftersatta infrastrukturen. Landsbygdens utveckling har finansierats från två parallella, kompatibla program: *Rural Development Plan 2004-2006*, medfinansierat av garantidel inom EAGGF (EU budget) och SPO ROL. Landsbygdsutvecklingen får också stöd från andra infrastrukturprogram som finansieras från ERDF. Dessutom tillkommer finansiering för *Utveckling av mänskliga resurser* från ESF. *Rural Development Plan* omfattar insatser som garantipensioner, miljöprogram, skogsodlingar, stöd till små jordbruk, stöd till anpassning till EU krav, utveckling av organisationer för tillverkande jordbrukare m m.

Budget för programmet SPO ROL är 1,5 Mdr Euro. Huvudfonden för finansiering av landsbygdsutvecklingen i EU åren 2000-2006 har varit *European Agricultural Guidance and guarantee fund, EAGGF*. Fonden består av två delar: en *orienteringsdel (guidance)* och en *garantidel*. Det polska operativa programmet finansieras från guidance inom EAGGF samt från statliga, regionala och privata medel. Ansvarig för programmet är *Ministeriet för Landsbygdsutveckling*. Ministeriet har i början på programperioden tagit fram en Nationell Plan för Landsbygdsutveckling, följt av *SPO ROL*. Ministeriet ansvarar för all lagstiftning kring programmen *SPO Landsbygd* och *SPO Fiske*.

Den 31 oktober 2006 har det inom åtgärden *Vattenresurser på landsbygden* från alla regioner ansökts om 272 projekt till det sammanlagda beloppet av 183 544 690 Euro, vilket utgör 136 % av hela budgeten för åtgärden. Budgeten för programmet SPO ROL var 1,5 Mdr Euro. Per december 2006 låg värdet av ansökningarna på 143 %. Värdet av godkända projekt låg på 105,5 % och värdet av utbetalningarna på 33 %.

För de program som förvaltas av FAPA har pengarna inte omfördelats till regionerna utan söks centralt hos FAPA, som lämnar de inlämnade ansökningarna för ett slutgiltigt godkännande till Landsbygdsministeriet. Den utbetalande myndigheten heter ARiMR. FAPA ansvarar också för genomförandet av pilotprogrammet *Leader + (2004-2006)* och för förberedelserna till *Leader 2007-2013*. *Leader +* har framför allt inriktats på att stödja lokala och regionala nätverk mellan aktörer aktiva på landsbygden och främjande av deras samarbeten. Många projekt har handlat om utvecklingen av turism och kulturvärden. Övriga underprogram förvaltas på uppdrag av Landsbruksministeriet av ARiMR eller av *Office of the Marshal* i respektive region. Programmedel har redan vid starten omfördelats till varje region, och det är i regionerna som ansökningarna lämnas till, såväl för att få individuellt stöd som för större projekt. ARiMR står för ungefär hälften av alla utbetalningar i programmet.

Enligt riktlinjer för den nya europeiska landsbygdspolitikerna för perioden 2007-2013 separeras *landsbygdspolitikerna* från *sammanhållningspolitikerna*. Alla hittills tillgängliga medel för landsbygden samlas i en och samma fond: *European Agricultural Fund for Rural Development EAFRD*. Även detta ingår i den Nationella Strategiska Planen för 2007-2013 samt *Programmet för utveckling av landsbygdsregioner 2007-2013 PROW*. Då kommer alla hittills gällande finansieringskällor för utveckling av landsbygden inklusive det tidigare helt egna programmet *Leader +* för nästa programperiod läggas under PROW. Programdokumentet på polska finns på Landsbygdsministeriets hemsida: <http://www.minrol.gov.pl/DesktopDefault.aspx?TabOrgId=1469&LangId=0>

2.2.4 Operativt sektorprogram för fiske och fiskerinäringen - SPO Fisk / Ryby

Målet för programmet är rationell hantering av levande vattenresurser och effektivisering av fiske och fiskerinäringen. Produkter som framställs av fisk samt produkter härstammande från fiskeodlingar, skall svara på efterfrågan från den nationella marknaden och vara konkurrenskraftiga på den internationella marknaden. Budgeten för SPO Fisk är 283 milj. Euro och hela EU Fonden för fiskets utveckling FFU (eng. ERF) svarar för 74,2 % av finansieringen och nationella medel för 25,8 %. Fonden placerar sig sist när det gäller utnyttjandet av tillgängliga operativa fondmedel 2004-2006. Till den 12 januari 2007 har totalt 3000 ansökningar kommit in, varav 2 400 ansökningar har godkänts till ett värde av 178 miljoner Euro. 104 miljoner Euro har betalats ut. I januari 2007 ligger värdet av ansökningarna på 105 % av programbeloppet. Värdet av godkända projekt ligger på 63 % och värdet av utbetalningar på 37 %. Alla tillgängliga medel i programmet har inte utnyttjats och *ARiMR* tar emot ansökningar även efter den 30 december 2006 tills alla pengar används, dock senast till den 15 maj 2008. 14 av 17 tillgängliga prioriteringar är fortfarande öppna för ansökan.

Ansvaret för hela programmet ligger hos *Ministeriet för Landsbygdsutveckling*. Förvaltande myndighet är samma som för landsbygdsprogrammet, *Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture ARiMR*, med huvudkontor i Warszawa och regionala avdelningar i varje län. Ansökningar skickas till den regionala avdelningen i varje län. Inför nästa programperiod planeras en förändring av finansieringsmöjligheterna för att öka investeringarna i modernisering av kustbandet och flodreglering. EU fonden FFU omfattar perioden 2000-2006 och kommer att ersättas av Europeiska fiskefonden (EFF) under perioden 2007-2013.

2.2.5 Operativt sektorprogram Transport - SPO Transport

Operativt Sektorprogram Transport beskriver målsättningar, prioriteringar och åtgärder som har till syfte att utveckla transportsektorn i Polen. Bidragsmedel kommer framför allt från *Europeiska Regionala Utvecklingsfonden, ERDF*. Ett väl fungerande transportsystem är ett av huvudmålen för utvecklingen i de olika regionerna i Polen. Detta gäller för såväl själva infrastrukturen som utveckling av transporttjänster. I Polen är det särskilt viktigt att satsa på en attraktiv utveckling av alternativa transportmedel som järnvägar, havstransporter och intermodala transporter, som alternativ till de överbelastade vägtransporterna. Det andra viktiga prioriteringsområdet är vägsäkerheten, med målet att minska dödligheten i trafiken.

Den styrande myndigheten för programmet är *Ministeriet för Regional Utveckling*, som förbereder programmet, övervakar projektförberedelserna och val av projekt för godkännande samt övervakar programmets genomförande. Transportdepartementet vid *MRR* ansvarar för framtagning av programförslag, förhandlingar med EU kommissionen, samt för uppbyggnad av administration och utvärderingssystem. Den förvaltande (förmedlande) institutionen heter *Transport- och byggministeriet*. Ministeriet som har direktkontakt med ansökande aktörer, gör ett första urval av projekt, tecknar projektavtal och ansvarar för kontroller och kontinuerlig utvärdering av programmet. Alla ansökningar måste godkännas av Transportministeriet. En del projekt som omfattar större belopp skickas direkt till EU Kommissionen för godkännande. Eftersom medfinansieringen av projekt sker med nationella medel, krävs det i de flesta fall att underleverantörer till projektägare anlitas genom offentliga upphandlingsprocedurer. Vissa projekt undantas, som till exempel uppbyggnaden av en containerterminal i en hamn nära Stettin. I detta projekt gäller regler från Världsbanken, det vill säga offentlig upphandling behöver inte tillämpas. Undantag från offentlig upphandling sker via *privat-publikt partnerskap (PPP)*, men lagen är ny och exempel på tillämpningar saknas.

Projekt som genomförs inom ramen för *SPO Transport* medfinansieras till 75 % av *Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERDF)*. Enbart nationella offentliga medel kan användas för att täcka övriga 25 %. Främst prioriteras utveckling av järnvägar, havshamnar och intermodala system som får

36,6 % av tillgängliga medel. Som prioritet två kommer vägar och säkerheten på vägarna med 62,6 % och prioritet tre får den tekniska hjälpen för att understödja arbetet med 37 % av medlen.

EU kommissionen har för åren 2004 – 2006 godkänt en finansiering på 1 163,4 milj. Euro som har fördelats enligt tabell på nästa sida. (*Uppgifter per den 2005-12-28*). I slutet av 2006 var 80 projekt godkända. Prognosen för programmet är 95 % allokeringar till godkända projekt. För att fullt utnyttja tillgängliga medel flyttas utbyggnaden av Warszawa Metro Linje 1 i programmet. Värdet av EU medfinansieringen i Metro-projektet är 88 milj. Euro. Omflyttningen innebär att alla medel i programmet till slut blir uppbokade av projekt. Budgeten för SPO Transport var 1 551,1 milj. Euro. Per december 2006/januari 2007 låg värdet av ansökningarna på 149 % av programbeloppet. Värdet av godkända projekt var 78 % och värdet av utbetalningarna låg på 19 %.

Fortsättningen på SPO Transport finns såväl på nationell som på regional nivå. På nationell nivå planeras stora investeringar i transportinfrastrukturen som är viktig för hela landet. Dessa investeringar budgeteras i *Operativa Programmet Infrastruktur och Miljö*. Investeringar av vikt för den regionala infrastrukturen planeras av varje län i egna *Operativa Program*, som styrs av Office of the Marshal i respektive Voivodeship.

2.2.6 Integrerat operativt sektorprogram för regional utveckling - ZPORR

Programmet utgår från den Nationella Strategin för Regional Utveckling och skapades för att minska avståndet mellan Polens och övriga EU länders ekonomiska utveckling. Programmet vänder sig till alla myndigheter i regionerna: länet, kommunen och powiat, samt till andra regionala aktörer som högskolor, fackföreningar och branschorganisationer. Budgeten för ZPORR var totalt 4 083,9 milj. Euro. varav 2 968,5 milj. Euro kommer från EU. Övriga medel är publik och privat medfinansiering. Värdet av ansökningarna låg på hela 262 % av programbeloppet. Per december 2006 låg värdet av godkända projekt på 98 % och värdet av utbetalningar på 39 %.

Ansvarig myndighet är Ministeriet för regional utveckling, *Departementet för genomförande av regionala utvecklingsprogram*. Ansvaret för genomförande av programmet i regionerna delas just nu av två regionala myndigheter: *Office of the Marshal*, som är en självstyrande politisk regional myndighet motsvarande Landstinget samt *Voivodeship* som motsvarar Länsstyrelsen. Myndigheter som hanterar ansökningar är *Office of the Marshal* samt regionala Länsarbetsnämnder. Alla projekt inom ramen för ERDF hanteras och godkänns på regional nivå utom prioriteten *Publika transportmedel i städerna*, som godkänns på nationell nivå (se tabell nedan). De sista projekten kan nu enbart godkännas av Ministeriet för Regional Utveckling. Satsningar i respektive region finansierade av strukturfonderna under perioden 2007-2013 kommer att styras enbart av regionerna själva. Staten kommer att ta hand om satsningar som omfattar flera regioner eller hela landet. Varje region skriver sin egen operativa plan, som godkänns av regeringen. Planerna kommer sedan att införas i regionerna genom den regionala självstyrande myndigheten *Office of the Marshal's* försorg

2.2.7 Programmet EQUAL

Programmet EQUAL, finansierat från ESF fonden, befinner sig nu i sin slutfas i hela EU. För att ta tillvara erfarenheter och modeller framtagna i internationella utvecklingsgrupper har nya tematiska arbetsgrupper skapats, vilka har som syfte att försäkra att EQUALs målsättningar fortsätter att gälla i de operativa program som skapas i den nya programperioden. Arbetsgrupperna kommer att utgöra en plattform för erfarenhetsutbyten mellan länderna samt för utbyten av idéer och planer för att främja respektive område i genomföranden av nya program. Följande arbetsgrupper har tagit fram rapporter med beskrivningar av erfarenheter och förslag på kontrollåtgärder för den nya programperioden:

- Arbetsgruppen för gender mainstreaming, bestående av EQUAL programkontoren från Österrike, Spanien, Belgien, Estland och Finland
- Innovationsgruppen: Spanien, Holland, Polen, Portugal och Storbritannien
- Partnerskapsgruppen: Polen, Belgien, Österrike, Grekland, Tyskland, Tjeckien och Sverige (NTG Partnerskap, Circulate konferens i Stockholm den 30 mars 2007, <http://www.ntg-partnerskap.se/>)
- Arbetsgruppen för interregionalt och internationellt samarbete
Polen, Sverige, Belgien, Tjeckien, Finland, Spanien, Storbritannien och Italien

Under perioden 2007-2013 kommer EFS-fonden att stödja internationellt samarbete. Det är upp till varje land att skriva in internationellt samarbete i operativa program finansierade av EFS fonden. Arbetsgruppen har lämnat rekommendationer och riktlinjer för programarbetet. Internationellt samarbete inom EFS 2007-2013 kommer att vara bredare än inom EQUAL när det gäller såväl deltagande aktörer som tematiska områden. För att göra den mer attraktiv har fondfinansieringen ökat för internationella projekt med 10 % jämfört med projekt på nationell nivå. Budgeten för Polens EQUAL program var 133,99 milj. Euro från ESF fonden och 44,64 milj. Euro från nationella medel. 751 projekt söktes varav 206 blev godkända. I oktober 2006 har Polen använt 94 % av tillgängliga medel. Alla delprogram i EQUAL är nu stängda för ansökningar. Målsättningar för programmet EQUAL inkorporeras i den nya programperioden framför allt i det *Operativa programmet* Humankapital.

2.2.8 EEA Finacial Mechanism and the Norwegian Financial Mechanism

Polen har från dessa två program fått 533,51 milj. Euro för åren 2004-2009. Sista utlysningens ronden från programmen är öppen för polska sökande från den 2 januari 2006 till den 16 april 2007. Enligt den Nationella kontaktbyrån för fonderna vid Ministry for Regional Development, MRR har medel kunnat sökas från tre prioriteringar; *Miljöskydd genom reducering av avgaser och stöd för förnyelsebara energikällor, Skydd av europeiskt kulturarv inklusive publika transporter samt FoU*

Programmet täcker max 60 % av projektkostnaderna. Sökande kan vara såväl offentliga som privata aktörer. Denna utlysningens miljödel omfattar 34 170 000 milj. Euro, hela utlysningen omfattar 176 895 000 milj. Euro. Ansökningar skickas till Miljöministeriet i Warszawa. All information finns på engelska på <http://www.eog.gov.pl/English/>

Den första formella bedömningen görs inom fjorton dagar från utlysningens slutdatum. Sedan skickas ansökan vidare till Bedömningskommissionen. Projektlistan med godkända projekt annonseras ut offentligt senast sextio dagar från utlysningens slutdatum. Rankinglistor från alla utlysningar finns i avsnittet *Resultat av tävlingar* på www.fundusze-ue.men.gov.pl och www.efs.gov.pl

2.3 Best practise – bra exempel på tillämpning

Utbildningsdatabas

Inom programmet *SPO RZL* har *Polish Agency for Enterprise Development, PARP*, som ett ESF finansierat projekt, givit ett engelskt bolag med säte i Polen uppdraget att skapa en databas för utbildningsföretag. Varje utbildningsföretag kan kostnadsfritt självt lägga in sin offert. Till våren 2007 har anmälningar via en elektronisk blankett kommit in från 540 utbildare om 6 000 utbildningar. Sidan har haft 175 000 besökare under ett år. Enbart listan för Pommern innehåller 435 utbildningsföretag. Databasen innehåller såväl utbildningar som medfinansieras av EFS som andra utbildningar tillgängliga på marknaden. PARP har fått 250 miljoner Euro för att genomföra prioriteringen *Utbildningar för företag och institutioner*. 50 miljoner Euro har gått till företagsutbildningar, 200 miljoner Euro till högskolor, skolor och andra utbildningsarrangörer. De sistnämnda har själva skrivit ansökningar om medfinansiering av föreslagna utbildningar, som till exempel högskolekurser. Alla dessa utbildningar är också till för anställda på företag. Medfinansieringen från ESF ligger mellan 35-80 %.

En utbildningsinstitution kan också erbjuda skräddarsydda utbildningar för till exempel stora företag och myndigheter, och söka projektmedel för dem. Företag kan söka projekt pengar för utbildning av sina anställda, och sedan välja ett utbildningsföretag från den lista som tillhandahålls av programkontoret. Den som äger projektet kan lämna över 100 % av genomförandet till en underleverantör. I ansökan behöver inte underleverantören av utbildningar uppges, bara beskriva problemställningen.

Konkurrenskraftiga företag – SPO WKP

Inom sektorprogram Konkurrenskraftiga företag – SPO WKP har den *Nationella fonden för miljöskydd och hantering av vatten*, ansvar för förvaltning och genomförande av programmets prioritering 2.4 med stöd för anpassning till miljödirektiv det vill säga miljöinvesteringar för att förebygga föroreningar av luft, vatten samt avfallshantering. Stödet kan uppgå till max 5 milj. Euro. Utnyttjandegraden av denna del av programmet är för låg och måste öka. Av allokerade medel har endast 2,1 % utnyttjats hittills. Ministeriet för Regional Utveckling förklarar det med att andra behov har varit mer prioriterade i denna programperiod. Polens infrastruktur har krävt stora anpassningar till nivån i andra länder och under perioden 2004-2006 har även näringslivet framförallt satsat på modernisering av maskinparken, investeringar i nya teknologier, know how och utveckling av mänskliga resurser. Andra investeringar har fått vänta till nästa programperiod. Miljön kommer snart att kräva stora investeringar av företagen. De kommer att behöva lägga stora summor för att anpassa sig till EU normer (systemet Reach). Miljöministeriet i Warszawa bedömer att värdet av sådana investeringar fram till 2014 kommer att uppgå till cirka 32 milj. Euro, varav 5 milj. Euro ska komma från EU fonder.

Ytterligare information på polska finns på: <http://www.nfosigw.gov.pl/site/>

3. PROGRAMPERIODEN 2007-2013

Polen arbetar för närvarande med den sista etappen av sina förberedelser för att maximalt kunna utnyttja de 67,3 Mdr Euro landet får från EU 2007-2013. En *Nationell Strategisk utvecklingsplan för 2007-2013* har skickats in till EU Kommissionen för bedömning samt fyra av sex planerade nationella *Operativa Program*, som är: *Infrastruktur och Miljö*, *Humankapital*, *Teknisk assistans och Innovativ Ekonomi*. Den polska Nationella Strategin ligger till grund för genomförandet av EU:s strukturfonder i Polen och ska vara vägledande för det regionala utvecklingsarbetet. Den syftar också till att utveckla dialogen och samspelet mellan aktörer på lokal, regional, nationell och EU-nivå. Den Nationella Planen är formellt godkänd av Kommissionen och nu pågår konsultationer med olika direktorat. EU kommissionären Danuta Hübner konstaterade att det kommer att krävas mycket arbete för att genomföra det enormt stora programmet *Infrastruktur och Miljö*, det största i Unionens historia.

Det finns vissa bromsande faktorer för att öka effektiviteten. Från polsk sida betonas att ett effektivt genomförande av alla program förutsätter en effektiv administration på alla nivåer och menar att det bästa exemplet är Spanien, vars framgångar till stor del beror på att resurser redan från början har investerats i administrationen. I linje med detta ska Polen också anpassa sina lagar så att de inte bromsar utnyttjandet av medel. Trots att programmen innebär mycket åtgärdspengar är det inte tillräckligt i relation till moderniseringsbehoven. Därför är det viktigt att dra till sig privat kapital genom att börja tillämpa förordningen om det *publik-privata partnerskapet* (PPP).

Situationen på arbetsmarknaden i Polen skapar vissa problem, som också kan komma att bli en bromsande faktor för ett effektivt fondutnyttjande. Vid beräkningar framgår att minst två miljoner människor har lämnat Polen för att arbeta utomlands. Det är främst duktiga hantverkare som inte har för avsikt att komma tillbaka om lönenivån inte matchar arbetsvillkoren i andra länder. Byggsektorn med sina stora investeringsplaner kan således komma att sakna arbetskraft. I lägesbeskrivningarna till de operativa programmen talas om "*flytten av den bäst utbildade och erfarna arbetskraften*" (*brain drain*).

Resursbrist är ett annat problem som måste lösas och det har redan hänt att vissa utlysta offentliga upphandlingar inte har fått några anbud från underleverantörer. Arbetskraften har dessutom blivit dyrare och den allmänna prisnivån stiger. Här har Polen en verklig utmaning för utbildningsväsendet. Landet måste utbilda fler som kan arbeta med infrastrukturprojekt, såväl högkvalificerade arbetare som ingenjörer och managers. Det finns funderingar kring behovet att öppna gränserna för utländska arbetare och på att i större utsträckning bjuda in utländska företag till offentliga upphandlingar. Detta är en viktig signal inte minst för svenska företag. Hittills har Polen huvudsakligen baserat genomförandet av infrastrukturprojekt på det inhemska näringslivet.

De polska planerna bygger i större utsträckning på decentralisering än i andra EU länder. Av de 67,3 Mdr Euro som Polen har tilldelats av EU för genomförandet av *sammanhållningspolitiken* kommer cirka 25 Mdr att gå direkt till Polens regioner. I linje med detta tar regionerna fram strategiska regionala utvecklingsplaner, som matchar den Nationella Utvecklingsplanen, när det gäller viktiga investeringar. Regionerna kan på olika sätt välja de projekt som ska genomföras och framför allt peka på ett antal nyckelprojekt som måste genomföras med tanke på landets strategiska behov. Förslagslistor på sådana projekt har regionerna kunnat lämna in i samband med inlämningen av sina *Regionala Operativa Planer*. Listorna är inte bindande utan befinner sig just nu tillsammans med de Regionala Operativa Planerna på remiss hos Ministeriet för regional utveckling.

Polen har också tagit ett snabbt steg mot genomförande av Lissabonstrategin. Således är över 60 % av budgetbeloppet öronmärkt för innovativ ekonomi, informationsteknik och skapande av högkvalitativa arbetsplatser, vilket annars enbart var kravet för "gamla" medlemsländer. En strategi som vittnar om Polens vilja att så snabbt som möjligt nå den europeiska utvecklingsnivån. Ministeriets huvudprioriteringar är transportsektorn och socialpolitiken "Den solidariska staten". Tillsammans med

Transportministeriet arbetas det intensivt med planeringen för att så snabbt som möjligt kunna starta vägbyggen, en oroande eftersatt del när det gäller utnyttjandet av medel under 2006.

Medel kommer också att satsas på omstrukturering av socialpolitik, ökad budget till hälsovården, ändringar i sjukhusystemet och en stor satsning görs på familjepolitik. Olönsamma sjukhus ska ändra sin verksamhet från akutvård till långvård, ett skyddsnet för familjer med barn ska byggas upp i alla led och denna strategiska plan är nästan färdig att införas. Regeringen tar ett samlat grepp om budgeten och åtgärder på alla ministerier och räknar starkt i årets budget med det ekonomiska tillskottet från EU.

3.1 Planering av strukturfondsstödet 2007-2013

Strukturfondsstödet för perioden är uppdelat i sex nationella och sexton regionala operativa program. Programmen finansieras av EU samt offentliga och privata medel. Totalt utgör strukturfondsstödet i Polen 85,56 Mdr Euro varav 67,3 Mdr Euro från EU, 11,86 Mdr Euro från offentliga medel och 6,4 Mdr Euro är privata medel. Strategiska ramar för planeringen av det polska strukturfondsstödet 2007-2013 finns samlade i *National Strategic Reference Framework 2007-2013 in support of growth and jobs (National Cohesion Strategy)*; <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/NSS/INFORMACJE+PODSTAWOWE/>

3.1.1 Prioriteringar, EU-finansiering samt fonder som finansierar de Operativa programmen

	Program	EU	% del	Polen	Fond
1.	Operativa Programmet – Infrastruktur och Miljöskydd	27,8 Mdr €	41,3 %		ERDF och Sammanhållningsfonden
2.	Operativa Programmet – Humankapital	9,7 Mdr €	14,4 %	1,7 Mdr €	ESF
3.	Operativa Programmet – Innovativ Ekonomi	8,3 Mdr €	12,3 %	1,46 Mdr €	ERDF
4.	Operativa Programmet– Utveckling av Östra Polen	2,3 Mdr €	3,4 %		ERDF
5.	Operativa Programmet– Europeiskt Territoriellt Samarbete	0,7 Mdr €	1 %		ERDF
6.	Operativa Programmet – Teknisk Assistans	0,5 Mdr €	0,8 %		ERDF
16	Regionala Operativa Program (ett per län)	15,9 Mdr €	23,8 %		ERDF
	Budgetreserv	1,967 Mdr €	ca 3 %		
	Totalt	ca 67,3 Mdr €	100 %		

3.1.2 Ansvar för genomförande av EU programmen i Polen - beslutsnivåer

Nivå 1: Ansvar

På nationell nivå styrs alla strukturfondsprogram av Ministeriet för Regional Utveckling. För samordning av alla program som gäller i regionerna, inklusive Landsbygdsprogrammet, Fiskeriprogrammet och andra operativa EU program, ansvarar Office of the Marshal respektive Voivodeship, med hjälp av Övervakningskommittéer.

Nivå 2: Styrning

För programstyrningen av nationella, centralt styrda program ansvarar en lämplig minister för regional utveckling (miljö, transport, hälsa, kultur, näringsliv m fl). Office of the Marshal i respektive region ansvarar helt och hållet för styrning av regionala operativa program.

Nivå 3: Genomförande

De institutioner som kommer att vara aktiva med införande av programmen mot slutmottagare är i dagsläget valda för nationella program. De är dock inte utvalda när det gäller införandet av nationella program i regionerna. Lämpliga institutioner kommer att väljas genom offentlig upphandling, efter programgodkännande från EU Kommissionen. Listan av genomförandeinstitutioner för regionala program håller på att tas fram och kommer att publiceras inom kort. Det finns ytterligare två horisontella nivåer som utgörs av *certifieringsnivå* (utbetalande) och av *auditnivå* (kontrollerande).

3.2 Best practises – exempel på tillämpning

Operativa Programmet Humankapital

De senaste åren innebär även i Polen en utveckling av området social ekonomi och idén att starta sociala företag. Egenanställningsföretagande och kooperativt företagande börjar också införas som möjliga former av introduktion på arbetsmarknaden.

Det svenska konsultbolaget Coompanion med koppling till Socialekonomi i Roslagen arbetar aktivt med social ekonomi och kooperativ utveckling i Sverige. Företaget har tidigare deltagit i polska konferenser. Intresse för att närmare bekanta sig med svenska erfarenheter och ta del av kompetensen har bland annat uttryckts under samtalen med ESF avdelningen i Pommern. Dessutom arbetar Länsstyrelsen i Stockholm med ett ESF finansierat projekt *Plattform för social ekonomi*, som samlar all kompetens om ämnet i regionen. Plattformen går i år över till föreningen *slup.se* som ska ta fram nya framtidslösningar för den sociala ekonomins fortsatta arbete. Deras erfarenheter lämpar sig väl för överföring till polska aktörer som behöver utveckla sin kompetens på det nya europeiska intresseområdet.

Programdokumentet uppger att den polska offentliga administrationen genomgår en transformering men fortfarande saknas systemlösningar som syftar till att förbättra dess kvalité. En av nyckelfaktorerna inom den polska offentliga tjänstesektorn är bristfällig kompetens när det gäller att planera utgifter och budgetera kvalitén i förhållande till kostnaderna. Budgetering efter mål är ännu inte så populär inom administrationen, vilket leder till att medel ofta finns kvar i slutet på året och måste "akut spenderas" för att kunna upprätthålla samma budgetnivå nästa år.

Enligt programdokumentet är den polska hälsovården framför allt inställd på att bota sjukdomar, däremot i mindre omfattning på förebyggande hälsovård och friskvård. Program inställda på förebyggande information kan sänka förekomsten av sjukdomar som idag toppar dödlighetsstatistiken, såsom cancersjukdomar och hjärt- kärlsjukdomar. Det handlar bland annat om tidiga diagnoser och förebyggande åtgärder. Sådana program kan effektivt genomföras på skolor och arbetsplatser.

Under åren 1999-2005 har regeringen i samarbete med olika institut (bland annat Institutet för arbetsmedicin i Lodz, Sosnowiec och Institutet för Landsbygdsmedicin i Lublin) genomfört 55 sådana program. Ett av programmen riktat till privatanställda, finansierades av EU och genomfördes 2004 i enlighet med "good practice" från *European Network for Workplace Health Promotion*.

En polskspråkig portal samlar erfarenheter på området och finns på; <http://ekonomiaspoleczna.pl>

3.3 Operativt Program Infrastruktur och Miljöskydd

Programmet är det största operativa programmet i EU:s historia och dess miljödel är tongivande och på olika sätt kopplad till investeringar i infrastrukturen. I början av januari 2007 offentliggjorde Ministerrådet en lista, som är en bilaga till programdokumentet, på 234 stora nyckelprojekt, till en total kostnad av 41,6 miljarder Euro. Listan är indikativ och fungerar enbart som exempel på möjliga projekt och projekten är ännu inte godkända. Projekten skickades in av myndigheter på ministerienivå, som är ansvariga för olika delar av programmet. Förslagen har tagits fram i samarbete med regionala myndigheter. Projekten rankas som stora och av nationell vikt eftersom deras budget i samtliga fall överstiger 25 miljoner Euro för miljöprojekt och 50 miljoner Euro för andra prioriterade projekt. Senare kommer en lista på nyckelprojekt under 25-50 miljoner Euro att offentliggöras. Projekten innebär stora investeringar i miljöinfrastruktur i mindre eller större städer och kommuner. Stödmottagare är myndigheter i dessa områden. Dessa aktörer har även förberett listor på andra prioriterade infrastrukturinvesteringar inom ramen för regionala operativa program. De regionala programmen är komplementära till det nationella programmet. Ansökningar hanteras på nationell nivå av berörda Ministerier. Nyckelprojekt kommer att godkännas i första hand. Efter ett godkännande börjar proceduren att välja leverantörer genom offentlig upphandling. Valet görs av projektets projektägare.

Operativa Programmet – Infrastruktur och Miljöskydd	Medel
Miljövänliga transporter att investera i järnvägar, bygga om spår, hamnar, städernas kommunikations-system, intermodala transporter	5,990 Mdr €
Transeuropeiska transportnätverk TEN-T att bygga motorvägar (E36, E40 och E75) och expressvägar mellan de största städerna, att bygga kringfartsleder, att bygga om vissa riksvägar, investeringar i åtta flygplatser som tillhör TEN-T-systemet	7,400 Mdr €
Transportsäkerhet och nationella transportnät att förbättra trafiksäkerheten, investera i system för trafikövervakning och andra väginvesteringar	0,900 Mdr €
Väginfrastruktur i östra Polen att förbättra kommunikationerna mellan de viktigaste städerna i fem Östpolska län och resten av Polen	1,000 Mdr €
Miljövänlig energiinfrastruktur att investera i teknologier som gör det möjligt att spara elenergi, termomodernisering av offentliga byggnader, investeringar i förnybara energikällor etc.	0,538 Mdr €
Energisäkerhet att bygga nya överföringssystem för elektrisk energi, gas och olja (pipelines), att bygga och bygga ut underjordiska magasin för gas	0,470 Mdr €
Utveckling av kulturen och bevarandet av kulturarvet att renovera minnesmärken, att bygga museer och annan kulturell infrastruktur	0,350 Mdr €
Räddningstjänst att skapa ett medicinskt räddningssystem som omfattar hela Polen, att köpa in utrustning och teknologi	0,150 Mdr €
Teknisk assistans Information om EU-stöden, stöd till genomförandet av programmet	0,070 Mdr €
Miljöskydd och tillskapandet av miljömedvetenhet att minska miljöförstörelsen, att skydda utrotningshotade arter	0,090 Mdr €
Vatten och avlopp - investeringar i vattentäcker, vattenverk och avloppsrening	2,500 Mdr €
Avfallshantering och skydd av jordytan att begränsa mängden kommunalt avfall, att införa recycling-teknologier, att rekultivera nedsmutsade områden	1,000 Mdr €
Översvämningsskydd att bygga och förbättra dammar och vallar mot översvämningar	0,500 Mdr €
Projekt som anpassar företag som miljöskyddskraven installationer som minskar stora företags vatten- och luftföroreningar	0,200 Mdr €
Budgetreserv	0,117 Mdr €
Totalt	21,275 Mdr €

Hela listan på polska med namn, ort och myndighet finns i programdokumentet publicerat på <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl>

3.4 Operativt Program Humankapital 2007-2013

Programmets prioriteringar genomförs parallellt på central (nationell) och regional nivå. Den nationella nivån omfattar åtgärder för struktur och systemstöd. De regionala åtgärderna stödjer individer och sociala grupper. Budgeten för programmet är uppdelad så att 60 % av medlen lämnas över till regionernas förfogande att användas efter behov, övriga 40 % är låsta till nationella (centrala) prioriteringar och kommer att användas sektorsvis av destinerade instanser, till exempel olika ministerier, skolmyndigheter, Agency för utveckling av Humankapital och Byrån för utländska hälsoprogram vid Hälsoministeriet. Det är för närvarande inte klart var det operativa ansvaret ska ligga. Eventuellt kan det placeras på Agency för utveckling av Humankapital, som redan står som ansvarig för vissa delar i programversionen från 1 februari 2007 (NGO). Det kan också bli så att det skapas ett Centrum för stöd till utvecklingspolitik. PARP är inte aktuellt just nu, men i slutändan kan det komma att bli denna institution ändå. Programmets ledning finns på Ministeriet för Regional Utveckling i Warszawa. De nationella delarna styrs sedan beroende på prioriteringar av: Ministeriet för arbete och socialpolitik, Skolministeriet, Utbildningsministeriet, Inrikesministeriet och Hälsoministeriet. Regionala delar styrs av respektive Office of the Marshal i varje region.

Jämfört med programmet SPO RZL från föregående programperiod, kommer det nya programmet att omfatta fler åtgärder för att stödja den offentliga administrationen, NGO och hälsovård. Den lokala befolkning på landsbygden kommer att aktiveras i större utsträckning.

Tilldelning i intressanta regioner, som totalt utgör 60 % av den totala budgeten för programmet

Region	Hela regionen	% av regional tilldelning
Pommern, Gdansk	298 953 Mdr €	5,3 %
Kujawsko-pomorskie, Torun	318 820 Mdr €	5,6 %
Warmia-Masurien, Olsztyn	249 027 Mdr €	4,4 %
Västra Pommern, Stettin	244 029 Mdr €	4,3 %
Totalt 16 regioner	5 653 979,3 Mdr €	100 %

Särskild prioritering VI i tabellen på nästa sida och dess koppling till de svenska Landstingen är intressant för Östersjösamarbetet. Prioriteringen behandlar hälsoområdet och målsättningen är att förbättra funktionaliteten av den polska hälsovården. Fokus ligger på kompetensutveckling av personalen (se bland annat mångåriga ESF projekt hos Stockholms Läns Landsting under föregående programperiod), främjande av förebyggande hälsovård, arbetsmarknadsrehabilitering samt effektiv styrning.

Alla juridiska personer (lagligt verksamma i Polen) kan söka projektmedel från programmet; Arbetsmarknadsinstitutioner, som länsarbetsnämnder; Utbildningsinstitutioner; statliga och kommunala myndigheter, som PEFRON, den statliga Handikappfonden; Företagare för utbildningar av anställda; Institutioner som arbetar med stöd till näringslivet (PARP); NGO och Högskolor. En nyhet är att företag kan söka bidrag för utbildning av anställda och genomföra dessa utbildningar själva eller anlita en extern utbildare. För företag finns det tre sätt att söka utbildningspengar:

- Egen ansökan och eget genomförande
- Leta fram en lämplig utbildning från listan på utbildningsprojekt. Dessa projekt söks av utbildningsföretag som sedan erbjuder medfinansierade utbildningar till andra
- Ansökan skraddarsys av ett utbildningsföretag som sedan genomför projektet hos beställaren

I programskrivelsen pekas på flera intressanta ämnesområden som kommer att omfattas av prioriteringslistan. Några av dessa områden är särskilt intressanta eftersom de även prioriteras inom Östersjöenheten. Bland annat sociala frågor såsom flyktingar, minoriteter och NGO:s

Programmet PO Humankapital har gjort ett antagande att innovativa projekt och internationellt samarbete ska ingå som en horisontell del i varje prioritet förutom *Aktivering av landsbygden*. Innovativa projekt innebär en tillämpning av nya lösningar som inte är typiska för arbetsmarknadsrelaterade problem idag. Detta gäller även lösningar beprövade i andra länder eller för andra målgrupper. Internationella aktörer kan delta som partners under förutsättning att de i betydande grad bidrar till att nå mål uppsatta för vald prioritet. Det är exempelvis möjligt att testa lösningar redan beprövade i andra länder eller att utarbeta nya metoder. Här talas om vikten av betydande added value för projektpartners. Ett antal möjliga former för internationellt samarbete är nämnda, bland annat; *samarbete mellan projekt i olika länder och då även projekt som inte medfinansieras av ESF* och *samarbete mellan nätverk som arbetar inom närliggande områden*. Partnerskap i polska projekt innebär att ett projekt genomförs tillsammans med andra organisationer eller institutioner. Projektdeltagarna ska vara inställda på ett mångsidigt utnyttjande av varandras erfarenheter i sökandet efter innovativa problemlösningar. Ett nyckelbegrepp är empowerment som innebär att projektets målgrupp ska vara engagerat i arbetet att hitta innovativa lösningar. Varje projektsökande måste i sin ansökan ta hänsyn till hur de tänker arbeta med slutmottagaren av åtgärderna redan under projektets gång.

Prio	Operativa programmet – Humankapital	Medel
IX Regional Prioritet och genomf.	Utbildnings- och kompetensutveckling i regionerna Stipendier till skolelever för att undvika marginalisering av vissa grupper, utbyggnad av förskolorna, stöd till moderna undervisningsprogram, vidareutbildning och omskolning	1,032 Mdr €
VIII ”	Arbetsmarknadsrelaterade åtgärder i regionerna Stöd till anställda i företag som håller på att omstruktureras (t.ex. kol och stål), omskolningsprogram, utbildning av anställda i regionens viktiga företag, samarbete mellan företag, högskolor och forskningsinstitut	1,350 Mdr €
VII ”	En arbetsmarknad öppen för alla och integrationsfrämjande Stöd för att få arbetslösa att återvända till arbetsmarknaden, omskolning, kompetensförbättring, bidrag till anställning i SME: s och i NGO: s, bidrag för nyföretagande, rådgivning för företagare	2,876 Mdr €
X ”	Aktivering av landsbygdsområdena Alla slags åtgärder som syftar till att öka sysselsättningen på landsbygden, utbildning, stöd till samarbete mellan företag, kommuner och organisationer	0,315 Mdr €
I Nationell prioritet, central styrning	Sysselsättning och social integration Utbildning av institutioner med ansvar för arbetsmarknaden, t ex länsarbetsnämnderna och dylikt. Särskilt stöd för utsatta grupper som romer, hemlösa, invandrare och flyktingar. Informationskampanjer	0,330 Mdr €
II ”	"Human Resources Development" och företagens anpassningsförmåga Utveckling av mänskliga resurser och företagens anpassningsförmåga. Utbildning för företag i den "moderna ekonomin", <i>e-learning</i> , personaladministration, stöd för <i>post-graduate</i> studier, arbetsmarknadsstudier	0,571 Mdr €
III ”	Höjd kvalitet på utbildningen som motsvarar arbetsmarknadens krav Förbättrade utbildningsprogram, reform av utbildningssystemet, yrkesutbildning som efterfrågas på arbetsmarknaden – teknik och naturvetenskaper, lärarutbildning	0,959 Mdr €
V ”	"Den goda staten" Reform av den offentliga sektorn, ökad effektivitet, ökad transparens, samarbete med NGO:s	0,319 Mdr €
VI ”	Profylax, främjande och förbättring av allmänhetens hälsotillstånd Förebyggande av yrkessjukdomar och yrkesskador, arbetarskydd, utbildning av läkare, sjuksköterskor, medicinska tekniker och farmaceuter	0,090 Mdr €
	Miljöskydd och tillskapandet av miljömedvetenhet Att minska miljöförstöringen, att skydda utrotningshotade arter	0,090 Mdr €
	Vatten och avlopp - Investeringar i vattentäcker, vattenverk och avloppsrening	2,500 Mdr €
	Avfallshantering och skydd av jordytan	1,000 Mdr €

	att begränsa mängden kommunalt avfall, att införa recycling-teknologier, att rekultivera nedsmutsade områden	
	Översvämningsskydd Att bygga och förbättra dammar och vallar mot översvämningar	0,500 Mdr €
XI Regional prioritet	Teknisk assistans Stöd för genomförandet av projekt, ESF, informationsinsatser	0,200 Mdr €
	Budgetreserv	0,244 Mdr €
	Totalt	8,126 Mdr €

3.5 Operativt Program Innovativ Ekonomi

Hela programmet har som syfte att stödja införandet av innovativa lösningar i det polska näringslivet såväl i produktionssektorn som inom forskning och utveckling. Lösningarna ska på sikt innebära en förnyelse av den polska ekonomin och leda till att den blir mer konkurrenskraftig. Det nationella programmet *Innovativ Ekonomi* erbjuder stöd till institutioner som själva arbetar med näringslivsstöd och forskningsinstitutioner. Innovativa lösningar på lägre, regional och lokal nivå kommer att stödjas genom *Regionala Operativa Program* och *Programmet Utveckling av Östra Polen*. Programmets slutgiltiga version har skickats till EU Kommissionen för godkännande. I slutet av 2005 fanns drygt 3,6 miljoner företag registrerade i Polen, varav 96,2 % privata. Av dessa var 95,1 % mikroföretag, varav ca 1,7 miljoner av dessa var verksamma. Det innebär att polska företag utgör 13,8 % av alla företag inom EU. Enligt undersökningar har dessa företag en innovationsgrad som ligger på en av de lägsta nivåerna i EU. I Polen finns en rad institutioner som stöder företag, bland andra; *PAIZ - Polish Information and Foreign Investment Agency*, *PART - Polish Tourism Development Agency* samt *Polish Chamber of Commerce KIG*.

Samarbetet mellan näringslivet och offentlig FoU är ännu inte särskilt väl utvecklat i Polen. Mycket återstår att göra och undersökningar pågår. Polens delaktighet i 5:e ramprogrammet var inte så stort och läget förbättrades i 6:e ramprogrammet med 3 % polska deltagare 2005 och en 15 % ökning av det ekonomiska deltagandet. Nedan visas en kort sammanfattad "indikerande" lista på stora prioriterade projekt. Den omfattar projekt för över 50 milj. Euro. Även det här programmet innehåller en preliminär lista på stora nationella nyckelprojekt, som är önskvärda att genomföras inom ramen för programmets resurser.

Operativa programmet – Innovativ ekonomi		Medel	Ministeriet för regional utveckling
Prio I.	Forskning och utveckling av modern teknik Åtgärder till forskning och utveckling på forskningsinstitut, SME hjälp till innovativ utveckling och tillgång till resurser på forskningsinstitut; stimulerande åtgärder riktade till SME. Ansvaret för åtgärden ligger hos Ministry of Science and higher education, som även har ansvar för införande av det 7:e ramprogrammet http://www.eng.nauka.gov.pl	1, 117 mdr €	Ministry of Science and higher Education Införande inklusive emottagande och bifall av ansökningar, avtal med stödmottagare; kan delegera arbetsuppgifter till andra institutioner
II.	Konkurrenskraftig forskning, infrastruktur Stöd till forskningsinstitutioner för att öka deras konkurrenskraft, investering i ny teknisk utrustning, investering i snabba kommunikationslösningar - IT, kompetenscentra; IT och kommunikationsteknik: tillgång, interoperativitet	1, 117 mdr €	Ministry of Science and higher Education
III.	Kapital till innovationer Investeringar på företag direkt kopplade till forskning och innovationer; nya företag skapade av universitet, FOU centra, och befintliga företag (avknoppning)	0,289 mdr €	Ministry of Economy
IV.	Investeringar i innovativa åtgärder Investeringar på företag direkt kopplade till forskning och innovationer; nya företag skapade av universitet, FOU centra, och befintliga företag (avknoppning) http://www.mgip.gov.pl/English/ (Ministry of Economy)	2,813 mdr €	Ministry of Economy

V.	V. Spridning av innovationer Teknologitransfer, särskilt samarbete mellan forskningsinstitutioner, regionala myndigheter och SME; avancerad rådgivning för företag och företagsgrupper; andra stimulerande insatser	0,339 mdr €	Ministry of Economy
VI.	Ökad betydelse av polska innovativa produkter på den internationella marknaden Avancerad rådgivning för företag och företagsgrupper; stimulering av innovationsandan hos SME; elektronisk handel; utbildning; nätverksskapande	0,349 mdr €	Ministry of Economy
VII.	Uppbyggnad och utveckling av IT samhället Informationsteknologier, tillgång, FOU, innovationer; TEN-ICT, e-utbildning, e-integration, e-information; IT för SME;	1,949 mdr €	Ministry of interior and administration
VIII.	Teknisk assistans: information, teknik, PR	0,280 mdr €	
	Totalt från ERDF	8 254,9 mdr €	

3.6 Operativt Program Europeiskt Territoriellt Samarbete

Programdokumentet är fortfarande under framtagning, men en del information finns på strukturfondernas hemsida. Grunderna till det europeiska territoriella samarbetet finns också beskrivna i dokumentet *Nationell Strategi 2007-2013*. Det internationella samarbetet i den Nationella Utvecklingsplanen bygger på skrivelsen i Europeiskt Territoriellt Samarbete Mål 3. Tidigare har hela Polen och hela Sverige ingått i EU Initiativ Interreg III B. Interreg III B Östersjön kommer i nästa programperiod att ingå i *European territorial cooperation*.

Programmet för Europeiskt Territoriellt Samarbete har följande prioriteringar:

- Ekonomisk aktivering av gränsområden, bland annat inom turism
- Arbete med infrastrukturella problem av internationell karaktär
- Förstärkning av polska städer
- Ökad kommunikationstillgänglighet för polska regioner
- Lösa miljöproblem, förebygga översvämningar
- Trygga landets säkerhet - bland annat genom migrationspolitik
- Social integration
- Samarbete mellan Euroregioner
- Teknologiöverföring
- Främjande av Polen som näringslivspartner för Europa

3.6.1 Norra dimensionen (Östersjön)

Polen är en aktiv främjare av samarbetet i Östersjöregionen och deltar redan i flera internationella samarbetsorgan verksamma i regionen;

Council of the Baltic Sea States (CBSS), The Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC), Union of Baltic Cities (UBC), Visions and Strategies around Baltic Sea VASAB 2010 och INTERREG Community Initiative concerning Transnational Co-operation on Spatial Planning and Regional Development.

Prioriteringar för det internationella Östersjösamarbetet

- Transportkorridorer norr - syd
- Utveckling av miljövärd för Östersjön
- Förstärkning av den urbana miljön i nord-östra delen av landet, samt Tri-City och Stettin
- Social integration inom samarbete mellan Euroregionerna
- Utveckling av turistfunktioner - aktivering av små hamnar runt Östersjön

Polens deltagande i transnationella program kommer att genomföras inom fyra geografiska dimensioner: Östra, Västra, Norra (Baltiska) och Södra. Polen kommer troligen att delta i följande program inom ramen för det Europeiska Territoriella Samarbetet:

- Gränssamarbetet
 - tre bilaterala program på den polsk-tyska gränsen (Mecklenburg, Brandenburg och Sachsen)
 - Polen - Tjeckien
 - Polen- Slovakien
 - Polen-Litauen
 - Polen- Sverige, Danmark, Litauen, Tyskland (Södra Östersjön)
- Transnationellt samarbete
 - Central Europa - Östra Europa
 - Östersjöregionen

3.7 Landsbygdsprogrammet PROW 2007-2013

Det nya landsbygdsprogrammet i Polen heter PROW 2007-2013. Programmet ingår inte i systemet med Operativa Program, finansierade av ESF och ERDF. Ansvarig för programmet är Landsbygdsministeriet. PROW, är en kombination av det tidigare *SPO ROL* samt *PROW 2004-2006*, och inkluderar nu även *LEADER +*. Budgeten för PROW 2007-2013 är ca 17,2 Mdr Euro, varav 13,2 Mdr kommer från den europeiska landsbygdsfonden *European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD* och 4 Mdr från nationella medel. Programmet tar bland andra viktiga mål fasta på miljöaspekter på landsbygden. Omfattande konsultationer har precis avslutats med berörda regionala aktörer beträffande programmets miljökonsekvensbeskrivningar.

Det ligger en stor potential i god kvalitet på miljö och naturresurser på den polska landsbygden. Detta skapar gynnsamma förutsättningar för införande av ekologisk produktion, produktion av förnyelsebar energi, tjänsteutbud i samband med skog, utveckling av livsmedel specifika för vissa regioner där det redan idag råder en stor variation, och även för turistnäringen som en del av landsbygdens otraditionella, framtida inriktning. Befolkningen på landsbygden är yngre än genomsnittet, vilket också är en gynnsam utvecklingsfaktor. Dessa människor har större benägenhet att starta verksamheter inom nya näringar, som vid rätt ekonomiskt- och kompetensstöd är en viktig möjlighet för landsbygden.

Åtgärderna är enligt den europeiska modellen grupperade i fyra huvudområden, varav det sista LEADER +, uttryckligen innefattar ett internationellt samarbete. LEADER + ska främja aktivering av landsbygdssamhällen genom partnerskap. Programmet genomförs av *Lokala Samverkansgrupper (LGD)* med utgångspunkt från *Lokala Utvecklingsstrategier*. Lokala samverkansgrupper samlar aktörer från offentlig sektor, näringsliv och samhälle i ett lokalt partnerskap. Gruppen väljer vilka projekt som ska genomföras och sedan sökas hos ARiMR. Tanken är att Lokala Samverkansgrupper ska söka medel för projekt från programmets del III. Lokala samarbetsgrupper är således en viktig samarbetspartner för Lantbruksministeriet och framför allt för ARiMR. Representanter blir kallade till konferenser på olika administrativa nivåer flera gånger om året. Svenska intressenter från mindre kommuner kan genom ARiMR (lätt) hitta dessa grupper i hela landet. De flesta programpunkter administreras när det gäller ansökningar av: *ARiMR Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)*, *Agencja Rynku Rolnego (ARR)*, *Självstyrande administrativa organ som kommuner* och *Office of the Marshal* etcetera.

Vid svenskt intresse av att medverka i polska projekt borde hela programmet vara intressant att studera närmare. Det kan t ex gälla för lantbrukarorganisationen LRF, Skogsvårdsstyrelsen eller Skogsägarna. I Polen förmedlas kontakter av Lantbruksministeriet, FAPA och regionala avdelningar av ARiMR i varje län. Svenska aktörer, intresserade av samarbete med en viss region, rekommenderas att ta kontakt med motsvarande regionala avdelning för ARiMR, eller ett lämpligt departement vid Office of the Marshal i den aktuella regionen. Den polska sidan har sedan möjlighet att söka medel för ett gemensamt projekt.

Ett projektexempel är Wielkopolskaregionen som söker partners för samarbete inom landsbygdsutveckling och förnyelsebara energikällor. 42 % av invånarna i regionen bor på landsbygden och 16 % arbetar inom jordbruket. Regionen har en stor potential inom jordbruksrelaterad produktion och även

tillgång till goda resurser som kan användas för framställning av förnyelsebara energikällor. Två områden är av särskilt intresse i denna partnersökning: a) användning av jordbruksprodukter för andra ändamål än föda samt produktion av förnyelsebar energi och biobränsle. b) lika möjligheter till utveckling i regionens landsbygdsområden med diversifiering av anställningsmöjligheterna inom jordbrukssektorn.

Åtgärder inom Landsbygdsprogrammet grupperade i fyra huvudområden.

Landsbygdsprogrammet PROW		Medel	Landsbygdsministeriet
Del I.	Förbättring av konkurrenskraft i landsbygdssektor och skogssektor 1. Yrkesutbildning för yrkesverksamma inom lantbruk och skogsbruk (ansökan hos ARiMR) 2. Lättare start för unga lantbrukare 3. Förtidspensioner 4. Modernisering av lantbruk 5. Added value för grundläggande produktion 6. Infrastrukturutveckling lantbruk och skog (ansökan hos den regionala myndigheten) 7. Deltagande i system för kvalitetsskydd av livsmedel (livsmedelssäkerhet) 8. Information och PR insatser (ansökan hos ARR) 9. Producentgrupper 10. Användning av rådgivning för lantbrukare och skogsägare	7 187 Mdr €	
Del II.	Naturvård (främst individuellt stöd till lantbrukare) 1. Stöd till fjällområden och andra områden med ogynnsamma förhållanden 2. Betalningar till områden "Natur2000" och Vattendirektivet (vattenmiljöprogrammet) 3. Direktbetalningar för miljöförbättringar 4. Plantering av skog 5. Återställning av skog efter katastrofer och förebyggande åtgärder	5 546 Mdr €	
Del III.	Livskvalité och nya näringar i landsbygds ekonomin 1. <i>Nya näringar på landsbygden</i> 2. <i>Grundläggande tjänsteutbud för ekonomin och befolkningen på landsbygden</i> Inom denna programpunkt planeras kommunala projekt i små kommuner avseende investeringar i vattenrening, avfallshantering uppbyggnad av energi källor, men även förnyelsebar energi - bidraget uppgår till max 75 % av investeringen - belopp upp till ca 800 000 Euro - stödmottagare: kommuner, elleverantörer - ansökan hos den regionala myndigheten 3. <i>Förnyelse och utveckling av landsbygden</i> - bidrag max 75 % - stödmottagare: kommun, kulturinstitution, NGO - ansökan hos den regionala myndigheten 4. <i>Start av mikroföretag</i>	3 430 Mdr €	Ett aktuellt intresseområde för LRF
Del IV.	LEADER 1. <i>Lokala utvecklingsstrategier</i> 2. <i>Interregionalt och internationellt samarbete</i> - engångsbidrag, möjligt att genomföra projekt i flera etapper - bidrag 100 % av kostnaden - budget 15 ml euro 3. <i>Kompetensutveckling</i> , aktivering och löpande kostnader för Lokala Samverkansgrupper	300 milj. €	
	Totalt från European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD	13,2 Mdr €	

3.8 Fiskefonden

Den polska regeringen har tagit fram en *Nationell Strategisk Plan för utveckling av fiskeri 2007-2013*. Planen utvecklades till ett *Operativt Program för utveckling av fiskerisektorn och kustnära fiskeri*.

Tilldelningen från EU fiskefonden för Polen för hela programperioden blir ca 600 milj. Euro. Nationella medel är ca 150 milj. Euro, vilket totalt blir 750 milj. Euro för hela programmet. Programmet berör: *kontroll och borttagning av föroreningar orsakade av fiskerinäringen, kontroll av villkor för vattenmiljö och forskningsbevakning, avfallshantering och hantering av kvalitén av vatten från industriproduktionen, politik för vattenskydd, variationen och skyddade arter samt ombyggnad och reglering av floder*

Programmet kommer särskilt att stödja projekt som tar hänsyn till miljöskyddsaspekter. I hamnar och på företag som tillverkar livsmedel av fisk kommer att krävas installationer för vattenrening och avfallshantering. En stor del av programmet handlar om det svåra läget på arbetsmarknaden inom branschen. Fiskerisektorn minskar och behovet av omskolning till andra yrken är stort. Projekt som handlar om yrkesaktivering, ändring av branschens struktur när det gäller anställning av kvinnor, kommer att prioriteras. Kvinnor kommer också att uppmuntras till att starta egna företag i nära anknytning till fiskeribranschen och även att formalisera sina hittills icke-formaliserade arbetsinsatser.

Även fiskefonden, som likt landsbygdsfonden inte finansieras via strukturfonderna, är intressant för svenska aktörer. Den innehåller en mycket omfattande del som handlar om miljöaspekter och särskilt skydd av vattenmiljön. Programmet kräver att miljöpolitik måste integreras med fiskepolitik och ha en omfattande strategi för miljöskydd, speciellt för vattenmiljö. Rationell hantering av fiske såväl i havet som i inlandsvatten måste syfta till att upprätthålla den ekologiska balansen. Ansökan lämnas av berörda aktörer hos Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture ARiMR, med huvudkontor i Warszawa och regionala avdelningar i varje län. Ansökningar skickas till den regionala avdelningen i respektive län.

Fiskefonden		Andel i %	Landsbygdsministeriet
Prio I.	Åtgärder för att anpassa fiskeflottan Stödmottagare: individuella fiskare	24 %	
Prio II.	Prioritet II. Akvakultur, livsmedelsproduktion Bland annat nedanstående	47,5 %	
	<i>2.1 Investeringar i akvakulturen</i> Bland annat investeringar i nya miljövänliga produktionsanläggningar, förbättringar i hygienaspekter vid livsmedelsproduktionen, introduktion av miljövänliga odlingsmetoder, åtgärder för den gemensamma akvakulturen, kompetensutveckling Stödmottagare: tillverkare, näringsidkare		
	<i>2.2 Stöd för åtgärder för vattenskydd</i> Introduktion av produktionsmetoder enligt högre ekologiska krav. Stödmottagare: näringsidkare		
Prio III.	Åtgärder för gemensamma intresseområden Bland annat	21,5 %	
	<i>3.1 Skydd av ichtiofauna, inklusive miljöåtgärder</i> Stödmottagare: branschorganisationer, sammanslagningar av flera näringsidkare		
	<i>3.2 Miljöskydd av vattenresurser</i> Stödmottagare: myndigheter och andra offentliga aktörer, vedertagna handelsorganisationer eller andra utpekade av Lantbruksministeriet. Bidrag upp till 100 %	3 %	
	<i>3.5 Pilotprojekt, test av nya metoder</i> Innovativa projekt som genomförs i samarbete med en	5,5 %	

	forskningsinstitution. Stödmottagare: högskolor och yrkeshögskolor inom fiskeri, forskningsinstitutioner, föreningar, NGO, stiftelser. Bidraget är upp till 100 % och projekt kan genomföras i hela landet.		
Prio IV.	Hållbar utveckling av områden beroende av fiske	5 %	
	<i>Åtgärd 4.1 Hållbar utveckling av områden beroende av fiske.</i> 1. Skapandet av Kustnära Samverkansgrupper 1.0% 2. Hållbar utveckling av områden beroende av fiske		
	Medel från Europeiska Fiskefonden	600 milj. €	

Prioritet IV innehåller medel för interregionalt och internationellt samarbete. Genom att ge stöd till nätverksbildning och erfarenhetsutbyten uppmuntras samarbeten mellan aktörer inom området kustnära fiske. Stöd finns också för kompetensutveckling som förbättrar kapaciteten i att bygga lokala utvecklingsstrategier. Stödmottagare för hela Prioritet IV är Kustnära Samverkansgrupper PGD. Dessa samverkansgrupper skall bestå av representanter för samhällsorganisationer, lokala myndigheter och företagare.

3.9 Long Life Learning – LEONARDO DA VINCI

Från och med 2007 blir Leonardo da Vinci ett delprogram i Programmet för livslångt lärande. I programmet ingår förutom Leonardo da Vinci även delprogrammen Erasmus, Comenius och Grundtvig. Målet med Leonardo da Vinci-programmet är att förbättra och förnya yrkesutbildningen i Europa. Leonardo da Vinci består av fem delområden: *Praktik- och utbytesprojekt*, *Partnerskap*, *Vidareutvecklingsprojekt*, *Nyskapande utvecklingsprojekt* och *Nätverk*. Programmet vänder sig till yrkesutbildningens grundnivå och vidare nivå, samt fortbildningens alla nivåer (undantaget grundskola och förskola). Leonardo da Vinci's utvecklingsprojekt består av tre delar:

Vidareutvecklingsprojekt (Multilateral Projects for Transfer of Innovation)

Projekt som bygger på tidigare erfarenheter. Ansökan och utvärdering görs i Sverige eller i Polen (beroende på vem som söker). Minst tre länder ska vara med i ansökan.

Nyskapande utvecklingsprojekt (Multilateral Projects for Development of innovation)

Projekt som är helt nya och innovativa. Ansökan och utvärdering görs direkt till Kommissionen i Bryssel. Deltagande från minst tre länder.

Nätverk

Ansökan och utvärdering görs direkt till Kommissionen i Bryssel. Minst tre länder och sju partners.

Programmet omfattar EU-länderna, EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein samt kandidatlandet Turkiet. I partnerskapet ska det ingå representanter från olika sektorer i samhället, till exempel företag, arbetsmarknadens parter och utbildningsorganisationer. Partnerskapsprojekt kan i Sverige sökas från och med 2008. I Polen är programmet redan öppet. Projekt kan sökas av alla organisationer inom yrkesutbildningsområdet som vill samarbeta med organisationer/skolor/företag/föreningar i Europa. Partnerskapen fokuserar på teman av gemensamt intresse för inblandade organisationer. Partnersökning kan även göras via myndigheternas hemsidor.

Partners kan även hittas i rapporter från tidigare genomförda projekt. Rapporter från olika år finns på engelska på: <http://www.bkkk-cofund.org.pl/index.php?gr=2&act=111> eller som trycksaker att hämta på programkontoret (ca 500 sidor per årsrapport). Rapporterna innehåller partnerlistor uppställda efter land och beskrivningar av alla projekt. År 2005 har Sverige deltagit som partner i 13 polska projekt. År 2006 har Sverige deltagit som partner i 10 polska projekt.

Prioriteringar Leonardo da Vinci	Deadlines
Mobility (praktik och utbyten)	
mobility for trainees in Initial Vocational Training (IVT)	30 mars 2007
mobility for People in the Labour Market (PLM)	30 mars 2007
mobility for professionals - personer som arbetar yrkesmässigt med yrkesutbildningar (VETPRO)	30 mars 2007
Utvecklingsprojekt	
multilateral projects	
transfer of innovation	30 mars 2007
development of innovation	30 mars 2007
nätverk	30 mars 2007
andra åtgärder, stöd till att uppnå programmets mål	30 april 2007

3.10 Youth in Action 2007-2013 - Ung och aktiv i Europa

Youth in Action är ett EU program riktat till ungdomar i åldrarna 13-30 samt till ungdomsaktiviteter som stöder deltagande i utbildningar utanför skolsystemet, så kallad "informal education". Programmet möjliggör skapandet av internationella kontakter och erfarenhetsutbyten mellan ungdomar och ungdomsledare. Samarbete kan ske kring utbyten, volontärtjänst, lokala ungdomsinitiativ, ungdomspolitik och kvalitetsutveckling för ungdomsledare.

Målsättningen med projekten skall vara att främja unga personers aktiva medborgarskap, både det nationella och det europeiska. Projekten skall utveckla solidaritet, öka förståelsen för och toleransen mellan olika länder, utveckla stödsystemet för ungdomsaktiviteter och främja europeiskt samarbete. Projekten kan sökas både nationellt och via kommissionen. Projekt kan bland annat sökas av skolor och frivilliga organisationer. Vid ansökan görs en bedömning om projektet handlar om icke-formell utbildning. Alla internationella partners måste bekräfta sitt deltagande genom speciella blanketter. Alla prioriteringar söks på polska utom prioritet tre som söks på engelska. Ansökan lämnas hos *National Agency for Youth Program* i Warszawa för vidarebedömning i Styr-kommittén eller för prioritet tre direkt till EU kommissionen. Under året finns fem ansökningsperioder.

Programmet innehåller samarbetsmöjligheter inom flera internationella grupperingar

- Standardsamarbeten med länder som ingår i programmet
- Internationellt samarbete med partnerländer utanför EU
- Cross-Border Cooperation
- Visegrad Group (Tjeckien, Slovakien, Ungern och Polen)
- Baltic Cooperation

Prio	Youth in Action 2007-2013	Beskrivning	Ansökan
1.	Ungdom för Europa	Utbyten, ungdomsinitiativ, projekt för deltagardemokrati	Ansökan på polska i Polen
1.1	Ungdomsutbyten	Möten mellan ungdomar från olika länder	Ansökan på polska
1.2	Stöd för ungdomsinitiativ	Lokala samarbeten	Ansökan på polska
1.3	Demokratiskt deltagande	Deltagande i demokratiska processer nationellt och internationellt	Ansökan på polska
2.	Europeisk volontärtjänst EVS	Utbyte av unga volontärer i olika internationella projekt, gäster från andra länder i Polen	Ansökan på polska
3.	Ungdom i världen	Utbyten med det utvidgade EU: s grannländer samt övriga länder	Ansökan på engelska
4.	Ungdomsledare och stödstrukturer	Stöd till icke-statliga organisationer som är verksamma på europeisk nivå inom ungdomsområdet samt stöd till Europeiska ungdomsforumet, European Youth Forum	Ansökan på polska
5.	Stöd till politiskt samarbete	Dialog mellan ungdomar och personer som arbetar med ungdomspolitiken i Europa, bland annat seminarier, sammankomster samt samarbete mellan internationella organisationer	Ansökan på polska
	Budget		885 milj. Euro

Webbsidan www.mlodziej.pl innehåller under rubriken "Zaproszenia" en lång lista på polska med aktuella inbjudningar till internationella projektutbyten. Länder som arrangerar projektmöten är Grekland, Frankrike, Österrike, Polen, Turkiet, Ungern, Tyskland. Kontakt kan tas med respektive Programkontor. Mer information finns på: http://ec.europa.eu/youth/yia/index_en.html . På programmets polska hemsida finns information på engelska <http://www.mlodziej.org.pl/index.php/menu/21/ida/703/>
Information på svenska se <http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,6194,00.html>

4. CASE exempel POMMERN (Pomorskie Voivodeship)

Pommern är en av tre voivodeship (län) belägna vid Östersjön. Med en yta på 18 293 km² utgör området 5,9 % av Polens yta. Länet har 2,2 miljoner invånare. Huvudstaden i länet heter Gdansk. Pommern består av 16 powiat (flera kommuner), 4 städer som också är powiat och 123 kommuner (25 städer, 17 blandade stads-/landsbygdskommuner och 81 landsbygdskommuner).

4.1 PROGRAMPERIODEN 2004-2006

Under programperioden 2004-2006 har Pommern arbetat med följande nationella och internationella program:

- A. Nationella och internationella medel för stöd av utveckling av mänskliga resurser
 - SPO RZL Operativt sektorsprogram Mänskliga resurser
 - ZPORR Integrerat Operativt Sektorsprogram för regional utveckling
 - EQUAL
 - Medel från Arbetsfonden (Fundusz Pracy)
- B. Nationella och internationella program för näringslivsutveckling
 - SPO WKP Operativt sektorsprogram Konkurrenskraftiga företag
 - ZPORR
 - Nationella kontrakt för voivodeship 2005-2006
- C. Nationella och internationella program för infrastrukturutveckling och miljöskydd
 - SPO Transport
 - ZPORR
 - Sammanhållningsfonden
 - Norska fonden
 - Nationella kontrakt för voivodeship 2005-2006
- D. Internationella program för stöd av landsbygden
 - SPO ROL
 - SPO Fisk
 - ZPORR
 - Utvecklingsplan för landsbygden 2004-2006
- E. INTERREG III A, B, C
- F. 6:e Ramprogrammet FoU

Det totala nationella och utländska stödet för Pommern Voivodeship 1999-2006 blev ca 1,442 Mdr Euro. Större delen var utländska medel (ca 957 miljoner Euro), där den dominerande delen kom från program introducerade före EU-inträdet (Phare, ISPA och SAPARD) samt från operativa program för 2004-2006 och Sammanhållningsfonden. Pommern har framför allt fokuserat stödet på investeringar i *infrastrukturen*, 1,03 Mdr Euro och på stöd till *landsbygden*, även där till största delen på infrastruktur, totalt ca 237,1 milj. Euro. Stöd till utvecklingen av *mänskliga resurser* blev 115 milj. Euro och till *näringslivet* 43,57 milj. Euro. Sett mot framtiden bör de sistnämnda siffrorna jämnas ut till fördel för SME, särskilt satsningar på program för företag som verkar i innovativa branscher, tjänster och exportsektorn. Tri-City (Gdańsk, Gdynia och Sopot) har varit huvudmottagaren av projektbidrag i regionen, med Gdańsk som dominerande stad.

Tack vare en stor och aktiv ansträngning från länets myndigheter och institutioner har Pommern lyckats dra in 1367 zloty per invånare (350 Euro), vilket placerar regionen på första plats bland alla polska län. Enligt marskalken Jan Kozłowski har praktiskt taget alla kommuner dragit nytta av pengarna. Behoven har varit mycket större än finansieringsmöjligheterna. Enbart från det *Integrerade Operativa programmet för regional utveckling ZPORR* finns ansökningar för 1 400 projekt till ett värde av 512 milj. Euro, det vill säga 298 % av tillgängliga medel och godkänt endast 591 projekt till ett värde av 199 milj. Euro.

Resultaten av investeringarna har varit många. Bland andra kan ses att: Störst effektivitet och nytta har investeringarna i infrastrukturen givit, särskilt transport och miljö, men även av stödet till näringslivet och landsbygden; Miljöinvesteringar har förbättrat regionens ekologi, såväl inom vatten som inom markskydd speciellt i kustbandet.

I internationella samarbeten är Pommern en aktiv medlem av, *Baltic Sea Subregional States Conference – BSSSC* samt *Euroregion Baltic* med Polen, Sverige, Danmark, Litauen och Kaliningrad. Sedan 1989 samarbetar Pommern framför allt med regioner i södra Sverige: Blekinge, Kalmar och Kronoberg. Svenska län har då med svenska medel bidragit till att bygga upp regionens lokaldemokrati. 2001 tecknades ett formellt samarbetsavtal mellan Kalmar, Kronoberg och Blekinge. Utöver dessa län samarbetar Pommern med Göteborg, Stockholm och Gotland. I Pommern finns sex generalkonsulat inklusive ett svenskt konsulat i Gdansk, sjutton honorära konsulat samt många handels- och kulturrepresentationer som regionen samarbetar med. Nyligen öppnades även ett regionkontor i Bryssel.

Gdańsk är också säte för *Union of the Baltic Cities Secretariat (UBC)* och för *Vision and Strategies Around the Baltic (VASAB 2010)*. I Östersjöregionen samarbetar staden inom bilaterala avtal med Kalmar, Kronoberg och Blekinge län i Sverige, Storströms i Danmark, Schleswig-Holstein och Meklenburg-Vorpommern i Tyskland, the South-West Region i Finland, Kaliningrad Oblast i Ryssland och Eastern Vilnius region i Litauen. Pommern har också nära relationer med andra, icke-baltiska EU regioner: Limousin, Upper Normandy, Aquitaine (France), Middle Franken (Tyskland), region of Northern Holland, Newcastle and Glasgow (UK) och Valencia (Spanien). Internationella kontakter koordineras av *Department of International and Economic Co-operation*. Tidigare arrangemang har varit politikerbesök, studiebesök, marknadsfört Pommern i andra länder, arrangerat seminarier om EU fonder, arrangerat handels-evenemang (trade missions), ungdomsutbyte och kulturevenemang.

Under programperioden 2004-2006 har strukturfondsinsatserna koncentrerats på regionens infrastruktur genom arbetet med Operativa Program (samma som i övriga landet). För att genomföra projekt anlitas polska myndigheter och företag. I mindre utsträckning har andra länder också varit aktiva, som till exempel Holland, men det var mer ett undantag än en regel. Ett holländskt företag var då projektägare för ett polskt Phare (Parp) projekt, ECORES. Anledningen var högt ställda ekonomiska krav som inte kunde uppfyllas av en polsk aktör.

För närvarande är bilaterala kontakter inte aktuella i någon större utsträckning. Kontakterna sker istället genom deltagande i Östersjöfora, INTERREG och EQUAL.

- INTERREG III B (transnationellt samarbete)

Från 2005 har samarbetet med Sverige varit aktuellt framför allt genom *Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship* deltagande som partner i tre stora projekt. Ytterligare ett intressant projekt inom civil säkerhet finns beskrivet hos den svenske projektägaren Räddningsverket.

1. *Seagull 2002-2005, ett projekt inom Euroregion Baltic*

Tema: framtagning av en gemensam långsiktig strategi för regionen inom Hantering av vattenresurser (water management), Innovationsnätverk och Landsbygdsutveckling. Projektet är avslutat.

2. *Seagull II 2005-2007* <http://www.seagull2.euroregionbaltic.eu/>

Leader: Association of Polish Communes

Mål: stärka organisatoriska strukturer inom Euroregion Baltic, skapa nätverk som framtida bas för samarbete. 8 regioner samarbetar i olika tematiska nätverk. Nätverk förbereder projekt för kommande programperioden. Regioner representeras av myndigheter och organisationer, företag kan komma in i bilden i framtida projekt, främst inom nätverket för sociala frågor. Pommerns medfinansiering i form av eget arbete 7 250 Euro. Projektet avslutas i december 2007.

3. *Baltic Master* www.balticmaster.org
Tema: sjösäkerhet, katastrofberedskap
Leader: Region Blekinge
Partnerskap: 40 partners från 7 länder och internationella organisationer (Danmark, Finland, Tyskland, Litauen, Polen, Kaliningrad, Sverige). Pommerns medfinansiering i form av eget arbete 10 200 Euro, kontanta medel 6 000 Euro.
Projektet avslutas i december 2007.
4. *Eurobaltic II* http://www.srv.se/Eurobaltic/templates/Page____16642.aspx
Euro Baltic Civil Protection Projects for a Less Vulnerable Society
Leader: Räddningsverket
Partnerskap: 38 partners
Projektet startades av Council of the Baltic Sea States (CBSS) Working Group on Civil Protection. Arbetsgrupperna arbetar med olika aspekter av civil säkerhet i Östersjöområdet och målet är att öka beredskapen och motverka risker för katastrofer. Från Pommern deltar Centrala Brandmyndigheten från Gdansk som är med i samma arbetsgrupp som Räddningsverket. Projektet pågår till slutet på 2007.

- EQUAL

EFS Departementet vid *Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship* har lämnat information om tre stora projekt som genomförts i regionen.

1. *Mayday* www.equal-mayday.org.pl
Leader: fackföreningen Solidaritet i Gdansk
Målgruppen för Mayday är små varvsföretag, som genom projektet ska modernisera sin verksamhet och kompetens-utveckla personal över 50 år. Bland annat byggs en Internet plattform upp och verktyg introduceras som i framtiden ska underlätta klusterbildning. Partnerskapet består av åtta högskolor, handelskammare, branschorganisationer, maritima institutioner och Länsarbetsnämnden. Projektet är en del av det internationella partnerskapet Working for Innovation Management, Production and Sharing WIMPS.
2. *På havets våg* www.nafali.caritas.pl
Partnerskapet bildades av Caritas Gdansk och Sopot Stad och består av 12 lokala partners.
Projektet, som pågår till mars 2008, ska öka chanserna för långtidsarbetslösa att komma ut på arbetsmarknaden.
Det huvudsakliga syftet med projektet "På havets våg" är att stödja skapandet och utvecklingen av den polska sociala ekonomin genom att etablera *the Centre for Organization of Local Social Entrepreneurship (COLPS)*, en modellinstitution som ska utveckla mekanismen att lämna långtidsarbetslösheten och återgå till arbetsmarknaden som metod för att kämpa emot diskriminering, brist på jämställdhet och utestängning från arbetsmarknaden.
Projektet ingår i två internationella partnerskap *STRONG* och *EURODECO*
3. *Agenda för hemlösa* www.ab.org.pl
Partnerskapet består av 6 myndigheter, organisationer och högskolor som arbetar med sociala frågor.
Projektet pågår till mars 2008. Projektet är medlem i internationellt partnerskap Home@Work: www.home-st-work.org med Assistance (Tjeckien) och Home Sweet Home (Holland)

Andra exempel på samarbeten är: *Regionalt centrum för NGO i Pommern*(www.rci.pl), *Hansa Parlamentet* (<http://hanseparlament.net.pl/GeneralV06.php>), *Forum för regionala parlament i södra Östersjön och Cross-Baltica*

Information om regionens internationella samarbete finns på engelska på <http://www.wrotapomorza.pl/en>

4.2 PROGRAMPERIODEN 2007-2013

Inför perioden 2007-2013 har ett *Regionalt Operativt Program för Pomorskie Voivodeship RPO WP* tagits fram, som är ett av de 16 Operativa Program som förbereds av varje län. De regionala programmen tar regionvis över den roll som den "regionala planeringen" spelade för Integrerat Operativt program för regional Utveckling ZPORR. Programmet har godkänts av regeringen och skickats för godkännande till Europeiska Kommissionen. Förhandlingar kan sedan påbörjas, vilka beräknas pågå till oktober 2007.

Alla regionala program godkänns och koordineras på nationell nivå av Ministeriet för Regional Utveckling. Länets styrelse ansvarar för att programmet tas fram och genomförs i regionen. Länets styrelse deltar tillsammans med Ministeriet i överläggningar med Europeiska Kommissionen inför godkännande av programmet. *Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship* (och motsvarande i övriga län) har anpassat myndighetens organisation till att genomföra delar av programmet och lagt ansvaret på olika departement. Många nya tjänstemän har redan anställts och fler behöver anställas för att klara av den administrativa hanteringen av genomförandet. Eventuellt kommer delar av genomförandet att läggas över på så kallade förmedlande institutioner. Beslutet är dock inte klart ännu. Projekt kommer att väljas genom tävlingar, med varierande villkor för projektkategorierna näringslivsstöd, regional infrastruktur och lokal utveckling. Tävlingsproceduren gäller inte för stora projekt och nyckelprojekt. Gränsbeloppen är över 25 milj. Euro för miljöprojekt och över 50 milj. Euro för andra infrastrukturprojekt. Projektförslag för dessa projekt är redan framtagna, inskickade till Ministerier för Regional Utveckling och håller på att granskas av Europeiska Kommissionen. Programmet tillåter även användningen av fonderna *JASPERS Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions*, *JEREMIE Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises* och *JESSICA Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*, som finansiering för projekt inom det regionala programmet. Kriterier för det är ännu inte framtagna.

Det regionala operativa programmet för Pommern finansieras från Europeiska Utvecklingsfonden, ERDF 885,1 Milj Euro, samt från offentliga medel 240,7 milj. Euro och privata medel 101,4 milj. Euro. Totalt 1 227,1 milj Euro

Regionalt operativt program för Pommern - RPO WP	
Beskrivning	Andel i %
1. Utveckling och innovationer SME Bland annat bidrag till deltagande i mässor utomlands, skapande av internationella nätverk och företagets exportfrämjande aktiviteter. Utbildning för myndigheter som arbetar med investeringar i regionen	21 %
2. Kunskapssamhället Bland annat satsningar på IT infrastruktur och utbildningsinstitutioner	7 %
3. Städernas funktionalitet Transportsystem, effektiv offentlig sektor	12 %
4. Regionalt transportsystem Vägar, genomfartsleder, broar, järnvägar, säker trafik	23 %
5. Miljö och miljövänlig energi Förbättring av läget för naturmiljön och begränsning av ekologiska hot	7 %
6. Turism och kulturarv	5 %
7. Hälsovård och räddningssystem Förbättring av kvalitet och tillgång till specialiserad hälsovård; effektivare räddningstjänst	4 %
8. Infrastruktur på lokalnivå	14 %
9. Social infrastruktur på lokalnivå och medborgarinitiativ	4 %
10. Teknisk hjälp för införande av programmet	3 %
Totalt 885,1 milj. Euro från ERDF	100 %

Prioriteringar som är intressanta för Östersjösamarbetet

Utveckling och innovationer SME

Intressanta områden

Stöd till deltagande i regionala, nationella och internationella *samarbetsnätverk mellan företag och institutioner* som stödjer företagande

Stöd till regionala innovationsprocesser

Deltagande i befintliga eller skapande av nya regionala, nationella och internationella *innovationsnätverk* mellan företag, företagarorganisationer, institutioner som stödjer företagande samt till forskningsinstitutioner

Stöd till internationella aktiviteter bland regionens företagare

- Aktiviteter som underlättar kontaktskapande och bibehållande av internationella handelsrelationer
- Exportfrämjande aktiviteter inklusive förberedande åtgärder t.ex. utbildning
- Stöd till handelsmissioner och studiebesök utomlands och i Polen
- Bidrag till deltagande i nationella och internationella mässor och utställningar samt till bland annat åtgärder som underlättar kontakter med utlandet för företagare från Pommern (till exempel elektroniskt informationsutbyte) samt underlättar interregionalt samarbete mellan myndigheter
- Undersökningar och analyser av företagets exportpotential, ledande till effektivare exportfrämjande åtgärder
- Rådgivning och utbildningar för myndigheter som ansvarar för förberedelser av komplexa investeringsofferter och potentiella investerare

Stödmottagare

- mikro, små och medelstora företag
- branschföreningar
- näringslivsinstitutioner
- högskolor
- forskningsinstitutioner
- offentliga och privata partners
- frivilliga organisationer
- andra juridiska offentliga personer
- publika privata partnerskapen

Kunskapssamhället

Intressanta områden

Bland annat IT infrastruktur och uppbyggnad av utbildningsinstitutioner

Stödmottagare kan vara

- högskolor
- forskningsinstitutioner
- regeringsorgan
- frivilliga organisationer
- kyrkor och trossamfund samt deras juridiska personer
- offentliga och privata partners
- andra juridiska offentliga personer
- publika privata partnerskap

Städernas och metropolernas funktionalitet

Intressanta områden

Förbättrade system för civil säkerhet och program för brottsbekämpning och bekämpning av sociala patologier (skapande av städernas trygghetszoner, förebyggande av brottslighet, inköp och installation av integrerade bevakningssystem på offentliga platser). Information, rådgivning, utbildningar, kulturevenemang som ska motverka negativa sociala företeelser

Stödmottagare kan vara

- regionala myndigheter, deras föreningar och nätverk
- högskolor
- järnvägstransportföretag
- frivilliga organisationer
- kyrkor och trossamfund samt deras juridiska personer
- offentliga och privata partners
- andra juridiska offentliga personer
- publika privata partnerskap

Regionalt transportsystem

Vägar, genomfartsleder, broar, järnvägar, säker trafik

Miljö och miljövänlig energi

Förbättring av läget för naturmiljön och begränsning av ekologiska hot.

Budget totalt för prioriteringen: 82 606 138 Euro. Medfinansiering av projekt 75 %

Stödet inriktas på

- Avfallshantering
- Hantering av vattenresurser
- Styrning av miljöinformation
- Integrering av förnybara energikällor i kraftförsörjningen
- Energiinfrastruktur och respekt för energiförsörjningen

Intressanta områden

Avfallshantering

Stödet avser regional infrastruktur för avfallshantering, bland annat uppbyggnad av komplexa system innehållande regionala företag för kommunal avfallshantering av upp till 150 000 invånare. Systemenheter omfattar installationer för omhändertagande, återvinning och vidareförädling av restprodukter inklusive sanering av kommunalt avfall på annat sätt än genom lagring. Bidrag ges också till EU anpassade system för källsortering av avfall för att eliminera risken att farligt avfall ska hamna på deponier samt till sanering av farligt avfall. Projekt ska stämma överens med den Regionala Planen för avfallshantering och projektvärdet kan inte vara lägre än 2 milj. Euro.

Exempel på åtgärder

- uppbyggnad av regionala avfallshanteringsföretag, med lastningssystem, återvinningsystem, insamlingssystem
- återanpassning av ej verksamma deponier, även deponier för farligt avfall, marksanering
- insamlingssystem och teknisk utrustning för hantering av farligt avfall från kommunal insamling, sjukhusavfall och veterinärt avfall, avfall med asbest

Miljöinformation

Exempel på åtgärder

- system för övervakning (monitoring) av miljö, bland annat information och katastrofvarning
- övervakning av hot för vattenkatastrof
- nya verktyg och metoder för miljöövervakning
- miljödatabaser (kartor)

Företräde ges för följande projekt

- komplexa, inkluderande flera partners
- vattenprojekt, särskilt katastrofövervakning
- kopplade till information och utbildning

Hälsovård och räddningssystem

Förbättring av kvalitet och tillgång till specialiserad hälsovård och effektivare räddningstjänst

Stödet inriktas på;

Hälsovårdens infrastruktur, utveckling av specialiserad hälsovård: onkologi, kardiologi och diabetologi
Regionalt integrerat räddningssystem

Infrastruktur på lokalnivå

Företräde ges till projekt

- som genomförs inom svagt utvecklade geografiska områden
- som härstammar från den Regionala planen för miljöskydd och planen för avfallshantering
- som genomförs inom naturskyddsområden
- som inkluderar investeringar i vattenledningar, inklusive vattenreningssystem
- regionala avfallsprojekt med flera partners

Stödmottagare

- Självstyrande myndighetsorgan som kommun och powiat, deras föreningar och organisationer
- Institutioner som agerar på uppdrag av ovanstående
- Kulturinstitutioner
- Regeringsadministrationen
- Det statliga bolaget Statliga skogar med ansvar att vårda skogar (PGL Lasy Panstwowe www.lp.gov.pl/)
- NGO
- Kyrkor och trossamfund
- Andra juridiska offentliga personer
- Privata-publika partnerskap

4.3

POMMERNS PROJEKTFÖRSLAG till regeringen för 2007-2013

Project Title	Name of Beneficiary
Development of cycling for transport within the Tri-City Conurbation	Municipality of Gdansk, Municipality of Sopot, Municipality of Gdynia
TRISTAR Tri-City Conurbation Intelligent Transport System	Municipality of Gdynia
Tri-City Integrated Public Transport System	Municipality of Gdynia
Modernisation of the Sopot Forest Opera Arena	Municipality of Sopot
Construction of a Marina in Sopot	Municipality of Sopot
Modernisation of Gdynia's GOSiR football stadium and improved access for cars and pedestrians including new car park facilities	Municipality of Gdynia
Construction of the Średnicowa Route including improvements to Chwarznieńska street and Tri-City Ring Road hub in Gdynia	Municipality of Gdynia
Construction of the W-Z (East-West) Route in Gdansk	Municipality of Gdansk
Construction of Słowackiego Route including Nowa Kościuszki in Gdansk	Municipality of Gdansk
Baltic Arena Gdansk	Municipality of Gdansk
Modernisation of the Stanisławie interchange to Tczew Bridge section, part of the A1 motorway – national road 7	Pomorskie Self-Government
Pelplin Ring Road, part of regional road 229	Regional Roads Authority in Gdansk
Development of the Polish Gothic Castles Trail in the Sztum Powiat	Municipality of Sztum
Comprehensive site development in the Słupsk Special Economic Zone Redzikowo-Wieszyno	Municipality of Słupsk
Establishment of a premium tourism service area around the Malbork Castle– stage one	Municipality of Malbork
Construction of Łeba's western ring road	Municipality of Łeba
Clean Blue Land - a supra-powiat programme for selective waste management in the Łębork area	Municipality of Łębork
Kwidzyn Industry and Technology Park and the European Centre for Renewable Energy in the Kwidzyn Powiat	Kwidzyn Industry and Technology Park, Limited Liability Company
Sports complex in Wiejska street in Kwidzyn	Municipality of Kwidzyn
A spa in the heart of Kashubia – Pomorskie Rehabilitation Centre, part of the Kościerzyna Specialist Hospital	Municipality of Kościerzyna
CENTRE FOR AGRICULTURAL INNOVATION in Lubań near Kościerzyna	Pomorskie Farmers' Advisory Centre in Gdansk
Protecting the Wdzydze Landscape Park and its environment by building a sewer system and wastewater treatment plant to cover the Wda and Wierzyca rivers catchment area in the so called Wielki Klincz, Łubiana and Wdzydze conurbation	Municipality of Kościerzyna
Increasing the Człuchów powiat's tourism potential	Powiat of Człuchów
Extension of Człuchów powiat's educational and sports facilities	Powiat of Człuchów
Modernisation of the road system within the Czersk and Brusy area	Powiat of Chojnice
Improvement of national road 22 in the town of Chojnice, municipality of Chojnice and Człuchów	Municipality of Chojnice

Mer information: Department of International Co-operation, Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship

4.4 Internationellt samarbete 2007-2013

Ett av de två viktigaste programmen för internationellt samarbete är *Operativt program Humankapital*. Programmet öppnar i högre grad än tidigare för möjligheten till internationellt samarbete. Reglerna för internationellt samarbete inom Operativt program Humankapital är desamma för hela Polen. Uppdelning av medel är 40 % för centralt styrda projekt, med Ministeriet för Regional Utveckling, MRR som huvudkontor och olika införandeinstitutioner dit projektansökningar kommer att skickas (till exempel andra ministerier, Polish Agency for Humankapital).

Ett detaljerat nationellt program är inte klart, men enligt den senaste utgåvan från den 1 februari 2007 går 60 % av budgeten till regionerna. 5 % av programmets totala budget avsätts till projekt med utländska partners, vilket för Pommerns del innebär 3,8 miljoner Euro. Ett särskilt ESF departement vid *Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship* kommer själva att hantera alla regionala ansökningar, inklusive rådgivning, information och utvärderingar. Departementet kommer att ha sjuttio anställda.

Budgeten på 298 miljoner zloty = 76,5 miljoner Euro kommer att omfördelas till regionens kommuner efter invånarantalet. Kommunerna måste dock göra anspråk på pengarna genom att söka projekt och få de godkända. Just nu genomför ESF departementet en road show till alla kommuner för att stimulera skrivningen av kommunala planer 2007-2013 innehållande planerade projekt. Partnerskap uppmuntras och alla potentiella stödmottagare kan även planera och söka projekt med internationella partners.

För lokala programskrivningar har arbetsgrupper bildats, som själva utifrån kända lokala behov ska koppla arbetsmarknaden till utbildningar med målet att utnyttja ESF medel. Arbetsgrupperna består av representanter för myndigheter, arbetsmarknadsinstitutioner och företag. De utgör därför en plattform för kommande internationella partnerskap. Det är mycket intressant för dessa sammanslutningar att ta del av och sprida erfarenheter från andra länder. Projekt ska då inte enbart begränsas till studiebesök, utan handla om innovativa verktyg och lösningar, ett bristande område i den föregående programperioden.

Arbetsmarknaden, som är målet för ESF projekt, omfattar aktivering av arbetslösa över tolv månader, entreprenörskap, sociala företag, kooperativ, integration, diskriminering och Internet (varje by ska ha ett Internet Café). Skolor uppmuntras att skriva projekt med inriktning på nyckelkunskaper som matematik, biologi, främmande språk och entreprenörskap i skolan.

Varje sökande måste medfinansiera projektet med 15 % i form av till exempel arbetslöshetsbidrag, kommunala arbetsfonden, frivilligt arbete av volontärer, den statliga Handikappfonden Pefron, lokaler med mera. Kriterier för sökande med internationella partners är inte fastställda ännu, men eftersom tyngdpunkten läggs på lokala program i kommuner så hänvisas de till dessa kommuner som presumtiva partners.

Pommern medverkar i följande internationella program:

- **Interreg III B med svenskt partnerskap**

Projekten Seagull II och Baltic Master pågår till slutet av 2007. Seagull II avslutas med en konferens i Gdansk i december 2007.

- **Europeiskt Territoriellt samarbete Mål 3**

Inom ramen för programmet kommer Polen och Pommern att delta i följande samarbeten

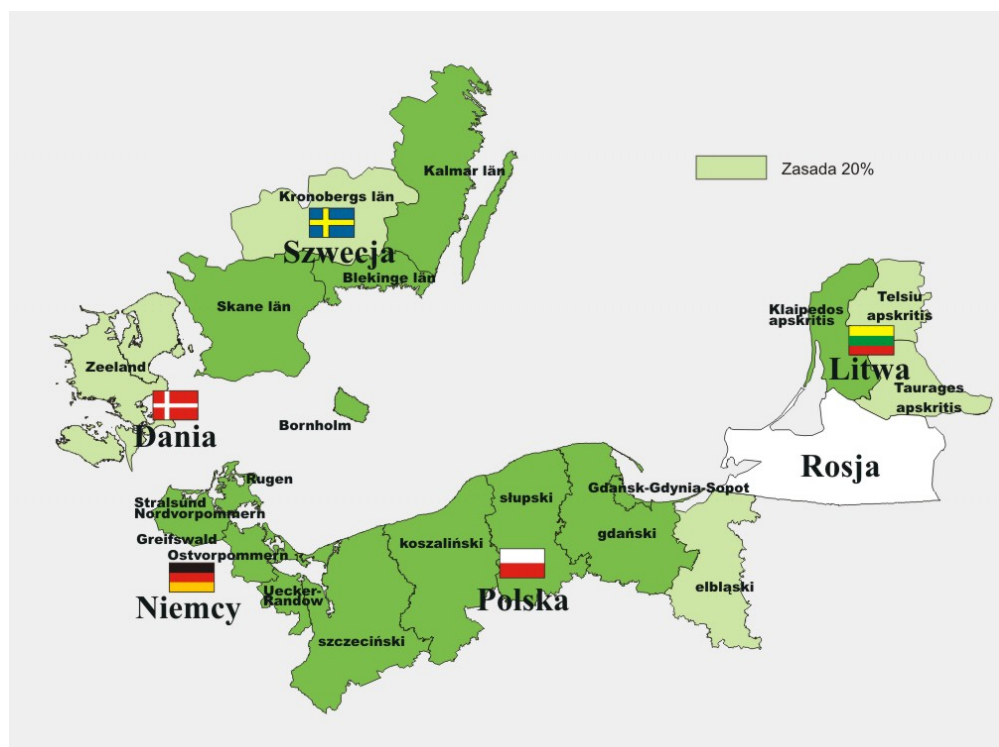
- Interregionalt samarbete med hela Europa
- Gränsöverskridande samarbete
- Gränsöverskridande samarbete vid yttre EU gränser
- Transnationella program med Pommerns deltagande

- **Gränsöverskridande samarbete**

- Polen – Mecklenburg-Vorpommern-Brandenburg
- Polen – Brandenburg
- Polen – Sachsen
- Polen – Tjeckien
- Polen – Slovakien
- Polen – Litauen
- Polen – Sverige – Danmark – Litauen - Tyskland (Södra Östersjön)

Pommern engagerar sig aktivt i internationellt samarbete, särskilt i Östersjöregionen och deltar i Södra Östersjöprogrammet. Informationsseminarier om programmet kommer att arrangeras i regionen och nyligen har en projektdatabas lanserats där aktörer kan söka projektpartners; www.pbp.umwp.pl

Regioner i Södra Östersjöprogrammet

- Transnationella program med Pommerns deltagande

- Central Europe region CES
- Östersjöprogrammet i Baltic Sea Region med bland annat Polen och Sverige

Läs mer på programmets europeiska hemsida <http://www.spatial.baltic.net>

- Internationellt samarbete finansierat från den regionala budgeten

Department of International and Economic Co-operation har en lång erfarenhet från olika samarbetsprojekt inom Östersjöområdet. Avdelningen deltar i arbetsgrupper i internationella EU projekt och disponerar egen budget som används för spontana bidrag till olika evenemang. Avdelningen är öppen för förslag och är förslaget intressant finns hjälpa att få med all kommunikation mot regionen och viss delaktighet i kostnader. Initiativ för och av ungdomar uppmuntras också, med EU programmet *Ungdom* som en mycket bra ekonomisk plattform.

Planerna för 2007 omfattar:

- ett näringslivsfrämjande evenemang i Stockholm i samarbete med Polska Ambassaden
- deltagande i Julmarknad i Karlskrona
- presentation av Pommern under Polsk Vecka på Gotland i augusti
- fortsättning av idrottsutbyte med Gotland (fotbollstävling och utbildning för tränare)

- Internationellt samarbete på lokal nivå

Office of the Marshals Department of International Co-operation har gått ut med en enkät till alla städer och kommuner i regionen med en förfrågan om internationellt samarbete med Sverige och även frågat om intresse att hitta partners i framtiden. Många regioner har under de senaste åren haft ett mycket aktivt samarbete i framför allt större städer och kommuner. Lokala myndigheter som inte har någon partner eller en partner som har "somnat av" är mycket intresserade av att knyta nya kontakter eller aktivera gamla samarbetsavtal. Gdynia Stad leder utvecklingen när det gäller strukturerade samarbetsformer med Sverige, med en gedigen plan och en hemsida översatt bland annat till svenska.

Mer information finns på <http://www.gdynia.pl/se>

Samarbetet på lokal nivå är en resursfråga för kommunerna. Den finansieras som regel från kommunala budgetar och kommuner med större resurser har haft råd med mer aktivt engagemang. NGO:s kan söka kommunala bidrag för aktiviteter från Marshal Office och sina kommuner. I framtiden öppnas också nya finansieringsmöjligheter genom olika EU fonder.

Behoven varierar från ungdomsutbyte till avfallsfrågor. Samarbetet bedrivs också via många olika kanaler, som kan fungera som exempel på möjligheter i framtiden. Viljan finns definitivt på den polska sidan som upplever att den är något svagare i Sverige. Samtidigt anser polska myndigheter att ekonomisk stimulans framför allt för näringslivet är grundläggande för internationella kontakter. Avdelningen för internationellt samarbete har en databas omfattande inte bara Sverige utan alla länder som lokala myndigheter på något sätt samarbetar med.

Information om alla kommuner finns på kommunernas hemsidor, men även på en för regionen gemensam hemsida "*Pommerns Port*" som finns tillgänglig från varje pommeransk myndighet.
<http://www.wrotapomorza.pl/>

ÖSTERSJÖENHETEN

621 23 Visby

Besöksadress: Donners plats 1

Telefon +46 8 698 50 00

Telefax +46 498 25 95 60

ostersjoenheten@sida.se,

sida.se/ostersjoenheten